

2025 m. liepa–gruodis ESTT PRAKTIKOS APŽVALGA

Pagrindinės teisės

3

Teismų nepriklausomumas

7

Užsieniečių teisinė padėtis

8

Europos Sąjungos pilietybė

11

Konkurencija

13

Apmokestinimas

14

Aplinka

20

Transportas

23

Asmens duomenų apsauga

25

Alkoholio kontrolė

28

Pastaba. Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ESTT) procesinių sprendimų apžvalgos. Apžvalgos rengiamos, be kita ko, atsižvelgiant į Europos Sąjungos Tyrimų ir dokumentacijos direktorato parengtas teismo sprendimų ir nutarčių santraukas. Šis dokumentas yra skirtas tik informuoti ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas neprisiima atsakomybės už šių procesinių dokumentų vertimus. Oficialius ir išsamius sprendimų tekstus galite rasti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo interneto svetainėje <http://curia.europa.eu/> ir Europos Sąjungos teisės interneto svetainėje <http://eur-lex.europa.eu/>.

Pagrindinės teisės

Didžiosios kolegijos 2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *BAJI Trans, C-544/23*

Reglamentai (EEB) Nr. 3821/85¹ ir (ES) Nr. 165/2014² – Pareiga periodiškai tikrinti tachografus – Leidžianti nukrypti nuostata – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny ir 51 straipsnio 1 dalis – Palankesnio baudžiamojo įstatymo galiojimo atgal principas – Baudžiamojo pobūdžio administracinės nuobaudos – Kasacinis skundas – Naujas įstatymas, įsigaliojęs vėliau už kasacine tvarka apskųstą teismo sprendimą – „Galutinio apkaltinamojo nuosprendžio“ sąvoka

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant T. T. ir *BAJI Trans s. r. o.* (toliau – Bendrovė) ginčą su *Národný inšpektorát práce* (Nacionalinė darbo inspekcija, Slovakija) dėl šios inspekcijos T. T. skirtos administracinės baudos.

2016 m. gruodžio 8 d. administraciniu sprendimu T. T. buvo pripažintas kaltu dėl to, kad 2015 m. lapkričio 4 d. gabeno betoną Bendrovei priklausančia transporto priemone, kurios tachografui nebuvo atlikta reikalaujama techninė patikra, už tai jam skirta 200 Eur bauda. Nacionalinė darbo inspekcija T. T. skundą dėl minėto 2016 m. gruodžio 8 d. sprendimo atmetė.

T. T. ir Bendrovė apskundė nurodytus administracinius sprendimus teismui, tačiau Bendrovės skundas buvo atmestas kaip nepriimtinas, o T. T. skundas – kaip nepagrįstas. Teismas, be kita ko, nusprendė, kad pareiga naudoti tachografą kelių transporto priemonėse numatyta Reglamento Nr. 3821/85 3 straipsnyje ir Slovakijos įstatymo Nr. 461/2007 2 straipsnio 1 dalyje, nedarant poveikio Reglamento Nr. 561/2006 3 ir 13 straipsniuose numatytoms leidžiančioms nukrypti nuostatomis. Tačiau šios leidžiančios nukrypti nuostatos neapėmė transporto priemonių, skirtų betonui gabenti.

T. T. ir Bendrovė pateikė kasacinį skundą *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas), o vėliau pateikė pareiškimą, kuriame pabrėžė, kad Reglamentas Nr. 561/2006 buvo iš dalies pakeistas Reglamentu 2020/1054³. Dėl tokio pakeitimo, padaryto po to, kai buvo pateiktas jų kasacinis skundas, T. T. 2015 m. lapkričio 4 d. padaryta veika nebelaikoma neteisėta.

2021 m. rugpjūčio 1 d. *Najvyšší správny súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis administracinis teismas) pradėjo nagrinėti visas bylas, iki 2021 m. liepos 31 d. nagrinėtas Slovakijos Respublikos Aukščiausiojo Teismo administracinių bylų kolegijos, įskaitant T. T. ir Bendrovės kasacinį skundą. Šis teismas nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prejudiciniais klausimais.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl ES teisės įgyvendinimo valstybei naudojantis jai pagal Sąjungos teisės aktą suteikta diskrecijos arba vertinimo teise

Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 51 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė įgyvendina Sąjungos teisę, kai pagal Reglamento Nr. 3821/85 19 straipsnio 1 dalį ir Reglamento

¹ 1985 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3821/85 dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų (OL L 370, 1985, p. 1), iš dalies pakeistas 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 561/2006 (OL L 102, 2006, p. 1).

² 2014 m. vasario 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 165/2014 dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų, kuriuo panaikinamas Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3821/85 dėl kelių transporto priemonėse naudojamų tachografų ir iš dalies keičiamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 561/2006 dėl tam tikrų su kelių transportu susijusių socialinių teisės aktų suderinimo (OL L 60, 2014, p. 1).

³ 2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1054, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 561/2006, kiek tai susiję su būtinaisiais reikalavimais dėl maksimalios kasdienio bei kasavaitinio vairavimo trukmės, minimalių pertraukų ir kasdienio bei kasavaitinio poilsio laikotarpių, ir Reglamentas (ES) Nr. 165/2014, kiek tai susiję su vietos nustatymu tachografais (OL L 249, 2020, p. 1).

Nr. 165/2014 41 straipsnio 1 dalį skiria administracinę nuobaudą transporto priemonės vairuotojui už šiuose reglamentuose nustatytų įpareigojimų pažeidimą.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad valstybė narė įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį, kai įvykdo Sąjungos teisės akte įtvirtintą pareigą numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasomas sankcijas asmenims, atsakingiems už šiame teisės akte nurodytus pažeidimus. Šiuo atveju prieš įsigaliojant Reglamentui 2020/1054 tiek pagal Reglamentą Nr. 3821/85, taikytiną T. T. padaryto pažeidimo dieną, tiek pagal Reglamentą Nr. 165/2014 be galimybės nukrypti buvo reikalaujama, kad tokiose transporto priemonėse, kaip pagrindinėje byloje, būtų tachografas ir būtų atliekama jo periodinė patikra. Be to, iš Reglamento Nr. 3821/85 19 straipsnio 1 dalies ir Reglamento Nr. 165/2014 41 straipsnio 1 dalies matyti, kad pagal jas valstybės narės įpareigojamos bausti už šių reglamentų nuostatų pažeidimus. Tai reiškia, kad priimdamos Slovakijos įstatymo Nr. 462/2007 38 straipsnio 1 dalies a punkto 1 papunktį ir pagal jį skirdamos T. T. administracinę baudą nacionalinės valdžios institucijos įgyvendino Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Nors pareiga transporto priemonėse, naudojamose prekinio betono mišiniui pristatyti, turėti įrengtą tachografą pagal Slovakijos teisę nebetaikoma, taip iš dalies pakeisdamas bylai reikšmingus nacionalinės teisės aktus Slovakijos teisės aktų leidėjas taip pat įgyvendino Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį. Šitaip Slovakijos teisės aktų leidėjas pasinaudojo Reglamento Nr. 165/2014 3 straipsnio 2 dalyje jam suteikta galimybe Reglamento Nr. 561/2006, papildyto Reglamentu 2020/1054, 13 straipsnio 1 dalyje nurodytų kategorijų transporto priemonėms netaikyti pareigos turėti įrengtą tachografą, o pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, kai valstybė narė, naudodamasi jai pagal Sąjungos teisės aktą suteikta diskrecijos arba vertinimo teise, kuri yra sudėtinė Sąjungos teisės aktu nustatytos tvarkos dalis, nustato priemones, tai turi būti laikoma šios teisės įgyvendinimu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 51 straipsnio 1 dalį.

Atsižvelgęs į tai, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad ginčas pagrindinėje byloje susijęs su nacionalinės teisės aktais, kuriais įgyvendinama Sąjungos teisė, todėl nagrinėjant šį ginčą turi būti laikomasi iš Chartijoje įtvirtintų pagrindinių teisių kylančių reikalavimų.

Dėl Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio („švelnesnio įstatymo“) taikymo srities ir sąlygų

Antruoju prejudiciniu klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, ar Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny, kad, jeigu po nusikalstamos veikos padarymo įstatyme nustatyta lengvesnė bausmė, ta bausmė ir turi būti taikoma, gali būti taikomas administracinei nuobaudai, paskirtai remiantis norma, kuri po šios nuobaudos paskyrimo buvo pakeista taip, jog nubaustam asmeniui tapo palankesnė.

Pasisakydamas dėl šios nuostatos taikymo srities, Teisingumo Teismas nurodė, kad iš Su Pagrindinių teisių chartija susijusių išaiškinimų dėl jos 49 straipsnio matyti, jog ši nuostata taikoma baudžiamosios teisės srityje. Tačiau vertinant sankcijos baudžiamąjį pobūdį svarbūs trys kriterijai, pirmasis – tai teisinis pažeidimo kvalifikavimas pagal nacionalinę teisę, antrasis – pats pažeidimo pobūdis, trečiasis – suinteresuotajam asmeniui gresiančios sankcijos griežtumo laipsnis.

Dėl pirmojo kriterijaus iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos buvo matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas pažeidimas pagal Slovakijos teisę laikomas administraciniu nusižengimu. Vis dėlto, net jei pažeidimai pagal vidaus teisę nelaikomi esančiais „baudžiamojo pobūdžio“, Chartijos 49 straipsnis apima persekiojimą ir sankcijas, kurie turi būti laikomi esančiais baudžiamojo pobūdžio remiantis kitais dviem nurodytais kriterijais.

Vertinant antrąjį kriterijų, reikia patikrinti, ar aptariama priemone siekiama, be kita ko, baudžiamojo tikslo, tačiau vien aplinkybė, kad ja taip pat siekiama prevencinio tikslo, nereiškia, jog ta priemonė negali būti laikoma baudžiamąja sankcija. Vis dėlto priemonė, kuria siekiama tik atlyginti dėl atitinkamo pažeidimo padarytą žalą, nėra baudžiamojo pobūdžio. Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad administracinėmis bandomis, skiriamomis pažeidus įpareigojimus, susijusius su tachografo buvimu ir periodine patikra tam tikrų rūšių transporto priemonėse, siekiama tiek atgrasymo nuo tokių pažeidimų, tiek baudimo už juos tikslu, tačiau jomis nesiekama atlyginti dėl šių pažeidimų padarytos žalos.

Galiausiai dėl trečiojo kriterijaus, susijusio su paskirtos sankcijos griežtumo laipsniu, jis turi būti vertinamas atsižvelgiant į atitinkamose nuostatose numatytą maksimalią bausmę. Šiuo atveju už pažeidimą, kokį padarė T. T., gali būti skiriama maksimali 1 699 Eur administracinė bauda. Be to, kartu su šia bauda dvejiems metams gali būti atimta teisė vairuoti. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar tokios sankcijos, vertinamos kartu, galėtų būti pakankamai griežtos, kad jas būtų galima laikyti represinėmis,

todėl esančiomis baudžiamojo pobūdžio. Šiuo aspektu taip pat reikia atsižvelgti į tai, kad pagal Direktyvos 2006/22⁴, iš dalies pakeistos 2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2020/1057, III priedo H.1 punktą tachografo, kurio nepatikrino patvirtinta dirbtuvė, naudojimas yra labai sunkus pažeidimas, o Reglamento Nr. 165/2014 41 straipsnio 1 dalyje reikalaujama, kad valstybės narės numatytų sankcijas, kurios būtų ne tik veiksmingos, proporcingos, atgrasomos ir nediskriminacinės, bet ir atitiktų Direktyvoje 2006/22 numatytų pažeidimų kategorijas. Vis dėlto, jeigu išnagrinėjęs visas reikšmingas aplinkybes nacionalinis teismas nuspręstų, kad tokia bauda nėra baudžiamojo pobūdžio ir dėl to Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny netaikomas pagrindinėje byloje, jokia Sąjungos teisės norma neįpareigojotų laikytis *lex mitior* (lot. „švelnesnis įstatymas“) principo, kadangi nėra bendros konstitucinės tradicijos, kuria būtų galima pagrįsti šio principo taikymą ne baudžiamojo pobūdžio sankcijoms.

Dėl Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinio sakinio taikymo sąlygų Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pareiga pagal šią nuostatą taikyti po veikos padarymo priimtą įstatymą siejama su tuo, jog įstatyme būtų „nustatyta lengvesnė bausmė“. Taigi šios nuostatos taikymas suponuoja teisinių sistemų kaitą laikui bėgant ir yra pagrįstas išvada, kad ši kaita atitinkamoje teisinėje sistemoje atspindi pasikeitusią poziciją, palankią nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui, arba dėl faktinių aplinkybių, kurios gali būti laikomos nusikalstama veika, baudžiamojo kvalifikavimo, arba dėl bausmės, taikytinos už tokią nusikalstamą veiką.

Šiuo aspektu Teisingumo Teismas pabrėžė, kad pagal Reglamento Nr. 3821/85 3 straipsnio 2 dalį, taikytiną pagrindinėje byloje nagrinėjamo pažeidimo metu, iki jos panaikinimo Reglamentu Nr. 165/2014 valstybėms narėms buvo leidžiama netaikyti šio reglamento transporto priemonėms, nurodytoms Reglamentu Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 ir 3 dalyse. Tokia pati galimybė valstybėms narėms toliau pripažįstama pagal Reglamento Nr. 165/2014 3 straipsnio 2 dalį, taikomą nuo 2016 m. kovo 2 d. Be to, Reglamentu 2020/1054 į Reglamento Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 dalį, kurioje išvardytos konkrečių kategorijų transporto priemonės, buvo įtrauktos transporto priemonės, naudojamos prekinio betono mišiniui pristatyti, t. y. tos, kurioms valstybės narės gali leisti taikyti leidžiančias nukrypti nuostatas; toks pakeitimas pradėtas taikyti nuo 2020 m. rugpjūčio 20 d. Reglamentu 2020/1054 į Reglamento Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 dalį įtraukus tokias transporto priemones, tapo aišku, kad pasikeitė Sąjungos teisės aktų leidėjo pozicija dėl būtinybės reikalauti, kad tokiose transporto priemonėse, kuriomis iš esmės pervežama santykinai trumpais atstumais, būtų įrengtas tachografas.

Taigi, Sąjungos teisės normos, susijusios su pareiga tam tikrose transporto priemonėse įrengti tachografus ir užtikrinti jų periodinę patikrą, po T. T. padaryto pažeidimo buvo pakeistos taip, kad tai galėtų būti jam palanku, jei Slovakijos valdžios institucijos pagal Reglamento Nr. 165/2014 3 straipsnio 2 dalį nuspręstų atleisti nuo pareigos šios rūšies transporto priemonėse turėti įrengtą tachografą. Atitinkamai Slovakijos įstatymo Nr. 461/2007 2 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad reikalavimas turėti įrengtą tachografą netaikomas visų Reglamento Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 dalyje nurodytų kategorijų transporto priemonėms. Vadinas, Slovakijos teisės aktų leidėjas nusprendė įgyvendinti Reglamento Nr. 165/2014 3 straipsnio 2 dalyje numatytą galimybę ir automatiškai atleisti visų kategorijų transporto priemones, išvardytas Reglamento Nr. 561/2006 13 straipsnio 1 dalyje, nuo pareigos turėti įrengtą tachografą dėl tų pačių priežasčių, kurias nurodė Sąjungos teisės aktų leidėjas. Pareigos turėti įrengtą tachografą transporto priemonėse, naudojamose prekinio betono mišiniui pristatyti, panaikinimas Slovakijos teisėje atspindi pasikeitusią Slovakijos teisės aktų leidėjo poziciją dėl ketinimo bausti už tokias veikas, kuriomis kaltinamas T. T., tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl galutinio „apkaltinamojo nuosprendžio“ svokos

Trečiuoju ir ketvirtuoju prejudiciniais klausimais, kuriuos Teisingumo Teismas nusprendė nagrinėti kartu, buvo siekiama išsiaiškinti, ar Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny turi būti aiškinamas taip, kad teismas, nagrinėjantis kasacinį skundą dėl teismo sprendimo, kuriuo atmestas skundas dėl baudžiamojo pobūdžio administracinės baudos, patenkančios į Sąjungos teisės taikymo sritį, privalo taikyti nuteistajam palankesnę teisinę reglamentavimą, įsigaliojusį po to teismo sprendimo paskelbimo, nepaisant to, ar pagal nacionalinę teisę toks teismo sprendimas laikomas galutiniu.

⁴ 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/22/EB dėl būtiniausių sąlygų Tarybos reglamentams (EEB) Nr. 3820/85 ir (EEB) Nr. 3821/85 dėl su kelių transporto veikla susijusių socialinių teisės aktų įgyvendinti ir panaikinanti Direktyvą 88/599/EEB (OL L 102, 2006, p. 35).

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutiniame sakinyje įtvirtinta palankesnio baudžiamojo įstatymo galiojimo atgal taisyklė reiškia, kad nuo tos dienos, kai atitinkamoje teisės sistemoje buvo nuspręsta, jog nebėra reikalo bausti ar taip griežtai bausti už konkrečią veiką, toks pasikeitęs vertinimas turi būti iš karto taikomas visoms baudžiamosioms byloms, kurios dar nėra užbaigtos galutiniu apkaltinamuoju nuosprendžiu.

Nors baudžiamojo proceso taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai, jeigu Sąjunga nėra priėmusi teisės aktų šioje srityje, įgyvendindamos šią kompetenciją jos privalo laikytis iš Sąjungos teisės joms kylančių pareigų, įskaitant Chartijoje įtvirtintas pagrindines teises. Taigi, nors galutinis apkaltinamojo nuosprendžio pobūdis turi būti vertinamas remiantis jį priėmusios valstybės narės teise, taikant Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį ši sąvoka visoje Sąjungoje turi būti aiškinama autonomiškai ir vienodai, nes ja nustatoma šia nuostata užtikrinamos teisės apimtis, taigi ir iš jos valstybėms narėms kylančių pareigų apimtis. Vadinas, aplinkybė, jog apkaltinamasis nuosprendis pagal nacionalinę teisę laikomas galutiniu, neturi lemiamos reikšmės tam, kad teismas, kuriam pateiktas skundas dėl sprendimo, kuriuo priimtas šis apkaltinamasis nuosprendis, taikytų Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį.

Apkaltinamasis nuosprendis negali būti laikomas galutiniu, kaip tai suprantama pagal Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį, jeigu dėl jo galima pasinaudoti įprasta teisių gynimo priemone, t. y. bet kokia teisių gynimo priemone, kuri yra įprasto proceso dalis ir kuri pati laikoma procesiniu pokyčiu, kurio kiekviena šalis turi pagrįstai tikėtis. Taip yra tuo atveju, kai nuteistasis arba už baudžiamąjį persekiojimą atsakinga valdžios institucija per įstatyme nustatytą terminą ir neprivalėdami pagrįsti išimtinių aplinkybių, pavyzdžiui, būtinybės įstatymo interesais užtikrinti teismų praktikos nuoseklumą, gali kreiptis į teismą prašydami, kad būtų panaikintas arba pakeistas apkaltinamasis nuosprendis arba paskirta bausmė, nepaisant to, kad pagal nacionalinę teisę toks skundas laikomas ypatinga teisių gynimo priemone. Kol nėra pasibaigęs tokio skundo pateikimo terminas arba kol dėl jo nėra priimta sprendimo, taikant Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį sprendimas dėl tokio apkaltinamojo nuosprendžio ir dėl tokios bausmės negali būti laikomas tokiu, kuriuo galutinai nutraukiamas baudžiamasis persekiojimas. Be to, nors tai nėra lemiamą, skundo dėl apkaltinamojo nuosprendžio pateikimo stabdomasis poveikis yra požymis, kad skundas susijęs su sprendimu, kuris taikant tą nuostatą negali būti laikomas galutiniu.

Kai nurodytomis sąlygomis galima pateikti kasacinį skundą dėl teismo sprendimo, taikant Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinį sakinį šis sprendimas gali tapti galutinis tik tada, kai šalis išnaudoja šią teisių gynimo priemonę arba per tokiam skundui nustatytą terminą jo nepateikia. Taigi kasacinis teismas iš esmės privalo užtikrinti, kad asmeniui, padariusiam nusikalstamą veiką, už kurią įgyvendinant Sąjungos teisę skiriama sankcija, galėtų būti pritaikytos palankios baudžiamosios teisės normos, net jeigu jos įsigaliojo po to, kai buvo priimtas teismo sprendimas, dėl kurio pateiktas toks kasacinis skundas. Šios išvados negali pakeisti aplinkybė, kad pagal nacionalinę teisę apskūstas sprendimas gali būti panaikintas tik jeigu jis yra neteisėtas arba kad kasacinis teismas turi priimti sprendimą atsižvelgdamas į tokio sprendimo paskelbimo dieną buvusią padėtį. Kiekvienas teismas turi užtikrinti, kad nusikalstamą veiką padariusiam asmeniui būtų taikomas jam palankesnis baudžiamasis įstatymas, kol jo apkaltinamasis nuosprendis netapo galutinis. Teisingumo Teismas pažymėjo, kad Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny suformuluotas aiškiai ir tiksliai ir jam netaikomos jokios sąlygos, todėl jis veikia tiesiogiai.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas konstatavo, jog:

- Chartijos 51 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad valstybė narė įgyvendina Sąjungos teisę, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, kai pagal Reglamento (EEB) Nr. 3821/85 19 straipsnio 1 dalį ir Reglamento (ES) Nr. 165/2014 41 straipsnio 1 dalį skiria administracinę nuobaudą transporto priemonės vairuotojui už šiuose reglamentuose nustatytą įpareigojimų pažeidimą ir vėliau pasinaudoja pastarojo reglamento 3 straipsnio 2 dalyje jai suteikta galimybe atleisti tam tikras kelių transporto priemones nuo tokių įpareigojimų laikymosi.

- Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny turi būti aiškinamas taip, kad jis gali būti taikomas baudžiamojo pobūdžio administracinei nuobaudai, paskirtai remiantis norma, kuri po šios nuobaudos paskyrimo buvo pakeista taip, jog nubaustam asmeniui tapo palankesnė, jeigu šis pakeitimas atspindi pasikeitusią poziciją dėl šio asmens padarytų veikų baudžiamojo kvalifikavimo arba dėl taikytinos bausmės.

- Chartijos 49 straipsnio 1 dalies paskutinis sakiny turi būti aiškinamas taip, kad teismas, nagrinėjantis kasacinį skundą dėl teismo sprendimo, kuriuo atmestas skundas dėl baudžiamojo pobūdžio administracinės baudos, patenkančios į Sąjungos teisės taikymo sritį, iš esmės privalo taikyti nuteistajam palankesnę nacionalinę teisinį reglamentavimą, įsigaliojusį po to teismo sprendimo paskelbimo, nepaisant to, ar pagal nacionalinę teisę toks teismo sprendimas laikomas galutiniu.

[Prieiga internete](#)**Teismų nepriklausomumas****2025 m. lapkričio 13 d. sprendimas byloje *Tribunalul Galați, C-272/24***

ESS 2 straipsnis – ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa – Teisėjų nepriklausomumo principas – Direktyva 2003/88/EB⁵ – Savaitės darbo laikas – Teisėjų dirbami viršvalandžiai – Nacionalinės teisės normos, kuriose numatyta kompensacija poilsio laiku, neskiriant finansinės kompensacijos – Tinkamas atlyginimas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Europos Sąjungos Sutarties (toliau – ESS) 19 straipsnio 1 dalies antros pastraipos, siejamos su ESS 2 straipsniu, 1989 m. gruodžio 9 d. Strasbūre vykusiame Europos Vadovų Tarybos susitikime priimtos Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijos (toliau – Socialinių teisių chartija) 5 ir 7 punktais, taip pat Direktyvos 2003/88/EB 3 ir 5–7 straipsniais, išaiškinimo. Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Rumunijos Galacio apygardos teismo teisėjo HZ ir šio teismo ginčą dėl piniginės kompensacijos už darbo valandas, kurias HZ išdirbo vykdydamas papildomas užduotis, jam pavedamas nuo 2019 m.

Pagrindinėje byloje susiklostė tokia situacija, kad HZ nuo 2017 m. eina teisėjo pareigas Galači apygardos teisme, kuriame nuo 2019 m. nuolat trūksta teisėjų. 2019–2021 m. laikotarpiu jis dirbo Administracinių ir mokestinių bylų skyriuje bei Civilinių bylų skyriuje, kuriuose dalis teisėjų etatų nuolat buvo neužimti. Dėl šios priežasties faktiškai dirbantiems teisėjams, įskaitant HZ, buvo paskirstytas papildomas darbo krūvis, susijęs su laisvų darbo vietų funkcijų vykdymu.

HZ teigė, kad dėl nuolatinio darbuotojų trūkumo jis dirbo viršvalandžius, todėl pareikalavo, kad už šį papildomą darbą būtų išmokėta pinigine kompensacija, apskaičiuota proporcingai laisvų darbo vietų darbo užmokesčiui. Pirmosios instancijos teismas šį reikalavimą atmetė, remdamasis nacionaliniais teisės aktais, pagal kuriuos 2019–2023 m. laikotarpiu teisėjų viršvalandžiai gali būti kompensuojami tik suteikiant poilsio laiką.

HZ šį sprendimą apskundė, teigdamas, kad esant dideliame ir nuolatiniam darbo krūviui tokia kompensavimo forma yra tik teorinė. Apeliacinis teismas, pažymėjęs Konstitucinio Teismo praktiką dėl teisėjų finansinio stabilumo kaip teismų nepriklausomumo garantijos, suabejojo nacionalinių teisės aktų, ribojančių pinigine kompensaciją už viršvalandžius, suderinamumu su taikytiniais principais. Kartu jis pažymėjo, kad darbdavys niekada neatsisakė suteikti kompensacinio poilsio, o HZ dėl nagrinėjamo laikotarpio tokio prašymo nepateikė.

Savo klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su ESS 2 straipsniu ir Socialinių teisių chartijos 5 punktu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatomas tik kompensacinio poilsio laiko suteikimas už darbo laiką, kurį teisėjas dirbo vykdydamas užduotis, susijusias su laisva darbo vieta jo teisme, šalia užduočių, kurios jam tenka dėl užimamos darbo vietos, ir draudžiama skirti finansinę kompensaciją už darbą, atliktą vykdant tas papildomas užduotis.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisėjo, kuris, be pareigų, priskirtų jo užimamam etatui, atlieka ir užduotis, tenkančias jo teisme neužimtai pareigybei, teisės į kompensaciją

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad teismų nepriklausomumo reikalavimas yra neatskiriama teisminės funkcijos dalis ir sudaro esminę pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą dalį. Kaip ir apsauga nuo teisėjų atleidimo iš pareigų, jiems mokamas atlyginimas, atitinkantis jų funkcijų svarbą, yra esminė šio nepriklausomumo garantija. Todėl šis atlyginimas turi būti tokio dydžio, kad leistų teisėjus apsaugoti nuo korupcijos rizikos.

⁵ 2003 m. lapkričio 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/88/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų.

Dėl teisėkūros priemonės, kurioje, nukrypstant nuo nacionalinės teisės aktų ir esant darbuotojų trūkumui, numatyta, kad už papildomą teisėjo darbo krūvį, kurį lemia užduočių, susijusių su laisvomis teisėjo darbo vietomis teisme, vykdymas, skiriama ne finansinė kompensacija, o kompensacinis poilsis, nurodyta, kad tokia nukrypti leidžianti priemonė turi atitikti tam tikrus reikalavimus, kad būtų laikomasi teisėjų nepriklausomumo principo.

Pirma, tokia priemonė turi būti numatyta įstatyme. Be to, šioje priemonėje numatyta teisėjų atlyginimo tvarka turi būti objektyvi, nuspėjama ir skaidri.

Antra, nukrypti leidžianti priemonė turi būti pateisinama bendrojo intereso tikslu, kaip antai reikalavimu panaikinti perviršinį šalies biudžeto deficitą, kaip jis suprantamas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126 straipsnio 1 dalį.

Trečia, pagal proporcingumo principą, nukrypti leidžianti priemonė turi būti tinkama siekiant įgyvendinti bendrojo intereso tikslą, apsiriboti tuo, kas griežtai būtina jam pasiekti, ir neturi būti neproporcinga šiam tikslui, o tai reiškia, kad reikia įvertinti, ar to tikslo svarba atitinka didelį teisėjų nepriklausomumo suvaržymo laipsnį.

Ketvirta, siekiant išsaugoti teisėjų nepriklausomumą reikalaujama, kad, nepaisant jiems taikomos biudžeto suvaržymo priemonės, net jeigu ji būtų susijusi su kilusia sunkia ekonomine, socialine ir finansų krize, teisėjų atlyginimo dydis visada atitiktų jų vykdomų funkcijų svarbą tam, kad jie būtų apsaugoti nuo išorinio kišimosi ar spaudimo, galinčių kelti grėsmę nepriklausomam jų sprendimų priėmimui ir turėti įtakos jų sprendimams.

Penkta, dėl nukrypti leidžiančios priemonės taip pat turi būti galima atlikti veiksmingą teisminę kontrolę.

Dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamos priemonės proporcingumo pažymėta (su sąlyga, kad tai patikrins prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas), kad, viena vertus, ji gali būti tinkama užtikrinti tikslo mažinti šalies biudžeto deficitą įgyvendinimą ir gali būti būtina atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Kita vertus, kiek tai susiję su proporcingumu siaurąja prasme, nacionalinis teismas turės nustatyti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjama priemonė nėra tiesiogiai sumažinamas teisėjų atlyginimas, ir išsiaiškinti, ar Vyriausybės nutarimais Nr. 114/2018, 130/2021 ir 168/2022 kompensacija už viršvalandžius iš tikrųjų tik apribojama suteikiant atitinkamo poilsio laiką. Atsižvelgiant į riziką, kuri gali kilti teisėjams dėl papildomo darbo atlikimo, teismas turės patikrinti, ar atitinkami teisėjai praktiškai nėra atgrasomi pasinaudoti poilsio laiku ar netgi jiems kliudoma tai daryti.

Teisingumo Teismas išaiškino, kad ESS 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, siejama su ESS 2 straipsniu ir Socialinių teisių chartijos 5 punktu, turi būti aiškinama taip: pagal teisėjų nepriklausomumo principą nėra draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatomas tik kompensacinio poilsio laiko suteikimas už darbo laiką, kurį teisėjas dirbo vykdydamas užduotis, susijusias su laisva darbo vieta jo teisme, šalia užduočių, kurios jam tenka dėl užimamos darbo vietos, ir kuriomis draudžiama skirti finansinę kompensaciją už darbą, atliktą vykdant šias papildomas užduotis, su sąlyga, kad šis teisėjas gali faktiškai pasinaudoti kompensaciniu poilsio laiku, kuris jam buvo suteiktas, o šiomis nuostatomis nedaromas neigiamas poveikis jo atlyginimo adekvatumui, atsižvelgiant į jo vykdomų funkcijų svarbą.

[Prieiga internete](#)

Užsieniečių teisinė padėtis

2025 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Adrar*, C-313/25 PPU

Imigracijos politika – Valstybėje narėje neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimas – Direktyva 2008/115/EB – Galutinio sprendimo grąžinti vykdymas – 5 straipsnis – Negrąžinimo principas – Vaiko interesai – Šeimos gyvenimas – 15 straipsnis – Sulaikymas siekiant išsiųsti – Teisėtumo sąlygų laikymosi kontrolė – Nacionalinio teismo pareiga kontroliuoti, kaip laikomasi negrąžinimo principo ir paisoma kitų Direktyvos 2008/115 5 straipsnyje nurodytų interesų – Nagrinėjimas *ex officio* – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 6 ir 7 straipsniai, 19 straipsnio 2 dalis, 24 straipsnio 2 dalis ir 47 straipsnis

Bylos aplinkybės

Alžyro pilietis Nyderlanduose pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. Jo prašymas buvo atmestas, šis sprendimas prilygo sprendimui grąžinti. Sprendimas nebuvo skundžiamas, tapo galutiniu. Siekiant pasirengti

išsiųsti pareiškėją į Alžyrą, jis buvo sulaikytas pagal Direktyvos 2008/115⁶ 15 straipsnį. Prieš sulaikymą pareiškėjas nurodė, kad baiminasi, jog grįžęs į Alžyrą patirs nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą, taip pat kad jis yra Prancūzijoje 2024 metais gimusio vaiko tėvas, norėtų jį rūpintis.

Sprendimą dėl sulaikymo pareiškėjas apskundė nacionaliniam Hagos apylinkės teismui, kuris kreipėsi į ESTT, teiraudamasis, ar Direktyvos 2008/115 5 ir 15 straipsniai, siejami su Chartijos 6 ir 7 straipsniais, 19 straipsnio 2 dalimi, 24 straipsnio 2 dalimi ir 47 straipsniu, turi būti aiškinami taip, kad nacionalinis teismas, į kurį kreiptasi dėl neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymo, siekiant jį išsiųsti vykdamas galutinį sprendimą grąžinti, teisėtumo kontrolės, privalo patikrinti, prireikus *ex officio* (pagal pareigas), ar toks išsiuntimas draudžiamas pagal negrąžinimo principą, taip pat pagal šios direktyvos 5 straipsnio a ir b punktuose nurodytus vaiko interesus ir šeimos gyvenimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl nacionalinio teismo, į kurį kreipiamasi dėl užsieniečio sulaikymo, taikomo siekiant jį išsiųsti į kilmės valstybę, pareigos ex officio įvertinti, ar tokio išsiuntimo nėra pažeidžiami negrąžinimo, geriausių vaiko interesų bei šeimos gyvenimo neliečiamumo principai

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog pagal Direktyvos 2008/115 15 straipsnio 4 dalį atitinkamas trečiosios šalies pilietis nedelsiant paleidžiamas, kai paaiškėja, kad dėl teisinių ar kitokių priežasčių nebėra pagrįstos tikimybės išsiųsti. Tam, kad būtų galima teigti, jog išlieka „pagrįsta tikimybė išsiųsti“, reikia, kad nagrinėjant sulaikymo teisėtumą egzistuotų reali sėkmingo išsiuntimo tikimybė, atsižvelgiant į minėtos direktyvos 15 straipsnio 5 ir 6 dalyse nustatytus terminus, ir išsiuntimas nebūtų draudžiamas dėl „teisinių priežasčių“. Taigi kompetentinga nacionalinė institucija, atsižvelgdama į Direktyvos 2008/115 15 straipsnyje nustatytas sulaikymo teisėtumo sąlygas, turi, be kita ko, patikrinti, ar yra pagrįsta tikimybė išsiųsti atitinkamą trečiosios šalies pilietį, kuris šalyje yra neteisėtai, arba ar dėl tokių teisinių priežasčių jo išsiuntimas yra draudžiamas.

Sąvoka „teisinės priežastys“ Direktyvoje 2008/115 neapibrėžta. Atsižvelgiant į jos įprastą reikšmę, manytina, kad ji apima bet kokią teisės normą, kurios valstybės narės privalo laikytis, išsiųsdamos neteisėtai šalyje esantį trečiosios šalies pilietį. Tokia norma yra Direktyvos 2008/115 5 straipsnis, kuris yra bendroji taisyklė, privaloma valstybėms narėms, kai jos įgyvendina šią direktyvą. Taip yra ir tuo atveju, kai dėl atitinkamo trečiosios šalies piliečio priimtas sprendimas grąžinti, kurio jis neginčijo ir kuris tapo galutinis.

Teisingumo Teismas darė išvadą, kad kai kompetentinga nacionalinė institucija turi skirti, peržiūrėti ar pratęsti sulaikymo priemonę, kad būtų išsiųstas neteisėtai šalyje esantis trečiosios šalies pilietis, ji turi patikrinti, ar pagal negrąžinimo principą nedraudžiama jį išsiųsti. Teisminė institucija, kompetentinga kontroliuoti neteisėtai šalyje esančio trečiosios šalies piliečio sulaikymą arba sulaikymo pratęsimą, turi įsitikinti (prireikus *ex officio*), kad pagal negrąžinimo principą nedraudžiama išsiųsti šio piliečio. Jeigu ji nuspręstų, kad pagal šį principą asmens negalima išsiųsti, ji privalėtų nedelsiant paleisti jį į laisvę.

Teisingumo Teismas taip pat atkreipė dėmesį, kad pagal Direktyvos 2008/115 5 straipsnį valstybės narės privalo tinkamai atsižvelgti į vaiko interesus, atitinkamo trečiosios šalies piliečio šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę. Kaip ir į negrąžinimo principą, į šiuos interesus turi būti tinkamai atsižvelgta visuose grąžinimo procedūros etapuose, be kita ko, priimant sprendimą grąžinti, sprendimą uždrausti atvykti arba taikyti išsiuntimo priemonę, taip pat kai asmuo sulaikomas siekiant jį išsiųsti. Vadinasi, nagrinėdama sulaikymo teisėtumo sąlygas kompetentinga teisminė institucija turi patikrinti, prireikus *ex officio*, ar, pirma, atsižvelgiant į minėtus interesus draudžiama sulaikyti atitinkamą neteisėtai šalyje esantį trečiosios šalies pilietį ir, antra, ar tie patys interesai neleidžia jo išsiųsti vykdamas galutinį sprendimą grąžinti.

[Prieiga internete](#)

2025 m. gruodžio 18 d. sprendimas byloje *Tang*, C-560/23

Reglamentas (ES) Nr. 604/2013 – Valstybės narės, atsakingos už tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymas – 29 straipsnio 1 dalis – Perdavimo terminas – Šešių mėnesių termino eigos pradžios nustatymas – Stabdomąjį poveikį turinčio skundo pateikimas teisme – Nauja aplinkybė, apie kurią pranešta šį

⁶ 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse.

skundą gavusiai teisminei institucijai – Pirminio sprendimo dėl perdavimo panaikinimas ir bylos grąžinimas kompetentingai administracinei institucijai – Antrojo sprendimo dėl perdavimo, dėl kurio taip pat pareikštas skundas dėl panaikinimo, priėmimas – Poveikis perdavimo termino skaičiavimui

Bylos aplinkybės

Pareiškėjas pagrindinėje byloje – Afganistano pilietis – Danijoje pateikė tarptautinės apsaugos prašymą. Nustačiusi, kad šis asmuo jau buvo įregistruotas kaip prieglobsčio prašytojas Rumunijoje, Danijos Užsieniečių administravimo tarnyba nusprendė perduoti jį Rumunijai pagal Dublino reglamento⁷ nuostatas. Pareiškėjas šį sprendimą apskundė Danijos Pabėgėlių komisijai, skundas turėjo stabdomąjį poveikį. Minėta komisija grąžino bylą Užsieniečių administravimo tarnybai nagrinėti iš naujo, be kita ko, įvertinant, kokį poveikį sprendimui perduoti pareiškėją turės Rumunijos valdžios institucijų pranešimas apie tai, kad dėl konflikto Ukrainoje ir padidėjusio pabėgėlių srauto į Rumuniją stabdomi visi perdavimai pagal Dublino reglamentą.

Danijos Užsieniečių administravimo tarnyba pakartotinai nusprendė perduoti pareiškėją Rumunijai pagal Dublino reglamentą. Pareiškėjas apskundė šį sprendimą Danijos Pabėgėlių komisijai, skundas turėjo stabdomąjį poveikį. Rumunijai informavus valstybes nares, kad pagal Dublino reglamentą perduodamų asmenų priėmimo sustabdymas panaikintas, Danijos Pabėgėlių komisija patvirtino Užsieniečių administravimo tarnybos sprendimo perduoti pareiškėją Rumunijai teisėtumą.

Pareiškėjas paprašė atnaujinti procesą, motyvuodamas tuo, kad Dublino reglamento 29 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatytas šešių mėnesių terminas, per kurį turi būti įvykdytas prieglobsčio prašytojo perdavimas atsakingai valstybei narei, buvo pasibaigęs tą dieną, kai Užsieniečių administravimo tarnyba priėmė antrąjį sprendimą dėl jo perdavimo.

Atnaujinusį procesą, Danijos Pabėgėlių komisija kreipėsi į ESTT, siekdama išsiaiškinti, ar Dublino reglamento 29 straipsnio 1 ir 2 dalys turi būti aiškinamos taip, kad jei nacionalinis teismas, gavęs skundą dėl panaikinimo, turintj stabdomąjį poveikį, priima galutinį sprendimą dėl antrojo sprendimo dėl perdavimo, priimto po to, kai pirmasis sprendimas dėl to paties asmens perdavimo buvo panaikintas vien dėl pasikeitusių aplinkybių, lėmusių tinkamą šio reglamento taikymą, o dėl to byla turėjo būti grąžinta kompetentingai administracinei institucijai nagrinėti iš naujo, teisėtumo iš esmės, minėto reglamento 29 straipsnio 1 dalyje numatytas šešių mėnesių perdavimo terminas pradedamas skaičiuoti nuo galutinio sprendimo dėl šio antrojo sprendimo dėl perdavimo teisėtumo iš esmės priėmimo dienos ar pirmojo sprendimo dėl perdavimo panaikinimo dienos. Kitaip tariant, kuris iš dviejų nacionalinio teismo priimtų sprendimų yra lemiamas, taikant Dublino reglamento 29 straipsnio 1 dalyje numatytą šešių mėnesių perdavimo terminą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl momento, nuo kurio sprendimas perduoti prieglobsčio prašytoją pagal Dublino reglamentą laikomas galutiniu, ir tokio perdavimo termino eigos pradžios

Byloje pažymėta, jog Dublino reglamento 29 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad atitinkamas asmuo atsakingai valstybei narei perduodamas pagal prašančiosios valstybės narės nacionalinę teisę kiek praktiškai įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo kitos valstybės narės sutikimo patenkinti prašymą atitinkamą asmenį perimti savo žinion arba atsiimti arba nuo galutinio sprendimo dėl skundo ar peržiūrėjimo priėmimo, jei sprendimo vykdymas buvo sustabdytas pagal šio reglamento 27 straipsnio 3 dalį. Iš paties minėto reglamento 29 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos teksto ir, be kita ko, iš jungtuko „arba“, kuris sieja, pirma, kitos valstybės narės „[sutikimą]“ ir, antra, „galutinį sprendimą“ dėl skundo ar peržiūrėjimo, vartojimo matyti, kad du šioje nuostatoje nurodyti momentai, nuo kurių gali prasidėti šešių mėnesių perdavimo terminas, yra alternatyvūs. Be to, kalbant apie antrąjį atvejį, minėtoje nuostatoje daroma nuoroda į momentą, kai sprendimas dėl skundo, pateikto dėl perdavimo sprendimo, tapo galutinis, tačiau nedaroma skirtumo pagal rezultatą, kurį teisminė institucija pasiekia priimdama sprendimą dėl skundo. Konkrečiai kalbant, iš tos pačios nuostatos formuluotės visiškai nematyti, kad antrasis atvejis taptų netaikytinas tuo atveju, jei teisminė institucija

⁷ 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 604/2013, kuriuo išdėstomi valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio arba asmens be pilietybės vienoje iš valstybių narių pateikto tarptautinės apsaugos prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai.

panaikintų sprendimą dėl perdavimo. Tuo atveju, kai sprendimo dėl perdavimo vykdymas sustabdomas, šešių mėnesių perdavimo terminas skaičiuojamas nuo galutinio sprendimo dėl skundo dėl perdavimo sprendimo priėmimo. Tokiu atveju minėtas terminas pradedamas skaičiuoti tik nuo to momento, kai teismo sprendimas dėl tokio skundo tampa galutinis išnaudojus atitinkamos valstybės narės teisės sistemoje numatytas teisių gynimo priemones.

Teisingumo Teismas nustatė, jog aptariamam atveju pareiškėjas pateikė du skundus dėl dviejų sprendimų dėl jo perdavimo, abu šie skundai turėjo stabdomąjį poveikį, leidžiantį atmesti pirmąjį Dublino reglamento 29 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos atvejį antrosios alternatyvos naudai. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas konstatavo, kad taikant nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos, esant naujoms aplinkybėms, turinčioms lemiamą reikšmę tinkamam Dublino reglamento taikymui, teisminė institucija panaikina sprendimą dėl perdavimo ir perduoda bylą nagrinėti iš naujo kompetentingai administracinei institucijai, gali būti priimti du sprendimai dėl perdavimo ir pateikti du atskiri skundai. Vis dėlto, kadangi abiem šiais vienas po kito priimtais sprendimais siekiama perduoti tą patį tarptautinės apsaugos prašytoją atsakingai valstybei narei sutikus jį perimti savo žinion, minėti sprendimai yra susiję su viena procedūra. Per tokią vieną procedūrą sprendimas, kuriuo teisminė institucija panaikina pirmąjį sprendimą dėl perdavimo vien dėl pasikeitusių aplinkybių, turinčių lemiamą reikšmę tinkamam Dublino reglamento taikymui, ir atlieka tokį grąžinimą, kad byla būtų išnagrinėta iš naujo, turi būti laikomas tarpiniu sprendimu, kuris leidžia kompetentingai administracinei institucijai įvertinti galimą šių naujų aplinkybių poveikį atitinkamo asmens perdavimui, tačiau galutinai neužbaigti su šiuo perdavimu susijusios procedūros.

Šiuo aspektu papildomai atkreiptas dėmesys, jog siekiant užtikrinti, kad visos procedūros, susijusios su atitinkamo asmens perdavimu, trukmė neviršytų to, kas būtina siekiant tikslo, dėl kurių ji buvo pradėta, šis antrasis sprendimas dėl perdavimo ir galutinis sprendimas dėl skundo dėl jo panaikinimo turi būti priimti per trumpą terminą.

[Prieiga internete](#)

Europos Sąjungos pilietybė

Didžiosios kolegijos 2025 m. lapkričio 25 d. sprendimas byloje *Wojewoda Mazowiecki, C-713/23*

Sąjungos pilietybė – SESV⁸ 20 ir 21 straipsniai – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7 ir 21 straipsniai – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Tos pačios lyties Sąjungos piliečiai, kurie įgyvendindami šią teisę sudaro santuoką – Kilmės valstybės narės pareiga pripažinti santuokos liudijimą ir jį įrašyti į civilinės būklės aktų registrą – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos neleidžiama taip pripažinti ir įrašyti į registrą, motyvuojant tuo, kad tos pačios lyties asmenų santuoka nėra leidžiama

Bylos aplinkybės

Lenkijos ir Vokietijos pilietis Vokietijoje susituokė su Lenkijos piliečiu. Sutuoctiniai gyveno Vokietijoje, tačiau norėjo vykti į Lenkiją ir joje gyventi kaip susituokusi pora, pateikė prašymą įrašyti Vokietijoje sudarytos santuokos liudijimą į Lenkijos civilinės būklės aktų registrą. Šis prašymas buvo atmestas motyvuojant tuo, kad Lenkijos teisėje nenumatyta tos pačios lyties asmenų santuoka. Nesutikdami su tokiu sprendimu, pareiškėjai pagrindinėje byloje kreipėsi į teismą. Pirmosios instancijos teismas jų skundą atmetė, konstatavęs, kad tokio santuokos liudijimo įrašymas pažeistų pagrindinius Lenkijos teisinės sistemos principus, nes nacionalinėje teisinėje sistemoje kartu egzistuoja tiek moters ir vyro sudarytos santuokos, tiek tos pačios lyties asmenų santuokos, nors nei Konstitucija, nei nacionaliniai įstatymai tokios galimybės nenumato.

Kasacinį skundą nagrinėjantis Lenkijos vyriausiasis administracinis teismas kreipėsi į ESTT, teiraudamasis, ar SESV 20 straipsnis ir 21 straipsnio 1 dalis, siejami su Chartijos 7 straipsniu ir 21 straipsnio 1 dalimi, turi būti aiškinami taip, kad jie draudžia valstybės narės teisės nuostatas, pagal kurias, remiantis tuo, kad šios valstybės narės teisė neleidžia sudaryti tos pačios lyties asmenų santuokos, neleidžiama nei pripažinti dviejų šios valstybės narės tos pačios lyties piliečių santuokos, teisėtai sudarytos jiems naudojantis teise laisvai judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje, kurioje jie pradėjo ar sustiprino šeimos gyvenimą, nei įrašyti šios santuokos liudijimo į valstybės narės civilinės būklės aktų registrą.

⁸ Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl vienoje valstybėje narėje teisėtai sudarytos tos pačios lyties asmenų santuokos įtraukimo į kitos valstybės narės, kurioje neleidžiamos tos pačios lyties asmenų santuokos, civilinės būklės aktų registrą

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog SESV 21 straipsnio 1 dalies veiksmingas taikymas neatsiejamas nuo realios galimybės išsaugoti pradėtą ar sustiprėjusį šeimos gyvenimo tęstinumą, susiformavusį priimančiojoje valstybėje narėje, visų pirma tais atvejais, kai šeimos ryšiai buvo įtvirtinti priimančiojoje valstybėje narėje pagal jos teisę sudaryta santuoka. Santuokos taisyklės priklauso valstybių narių kompetencijai ir Sąjungos teisė negali pažeisti šios kompetencijos. Valstybės narės gali laisvai pasirinkti, ar savo nacionalinėje teisėje numatyti tos pačios lyties asmenų santuoką. Vis dėlto įgyvendindama šią kompetenciją kiekviena valstybė narė turi laikytis Sąjungos teisės, visų pirma SESV nuostatų, susijusių su kiekvienam Sąjungos piliečiui pripažįstama laisve judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, šiuo tikslu pripažindama kitoje valstybėje narėje pagal tos kitos valstybės teisę nustatytą asmenų civilinę būklę.

Byloje nustatyta, kad valstybės narės, kurios pilietybę turi du tos pačios lyties Sąjungos piliečiai, valdžios institucijų atsisakymas pripažinti santuoką, kurią jie teisėtai pagal nustatytą tvarką sudarė kitoje valstybėje narėje, kur pasinaudojo teise laisvai judėti ir apsigyventi, gali trukdyti naudotis SESV 21 straipsnyje įtvirtinta teise, nes toks atsisakymas gali jiems sukelti didelių administracinių, profesinių ir asmeninių nepatogumų. Visų pirma, toks atsisakymas neleidžia Sąjungos piliečiams, kurie priimančiojoje valstybėje narėje pradėjo ar sustiprino šeimos gyvenimą, gyvendami joje kaip susituokę asmenys, tęsti tokio šeimos gyvenimo, naudodamiesi šiuo aiškiu teisiniu statusu, kuriuo galima remtis prieš trečiuosius asmenis, ir, jiems grįžus į kilmės valstybę narę, verčia juos gyventi kaip nesusituokusius asmenis. Jei šios santuokos nepripažįsta kilmės valstybė narė, egzistuoja konkreči rizika, kad šiems piliečiams bus sudaryta didelių kliūčių organizuoti savo šeimos gyvenimą grįžus į tą valstybę narę, nes atlikdami daugelį kasdienio gyvenimo veiksmų tiek viešojoje, tiek privačioje sferoje, jie negali remtis savo santuokiniu statusu, kuris buvo teisėtai nustatytas priimančiojoje valstybėje narėje. Todėl valstybės narės valdžios institucijų atsisakymas pripažinti dviejų tos pačios lyties Sąjungos piliečių santuoką, sudarytą jiems gyvenant kitoje valstybėje narėje, yra kliūtis tokiems piliečiams naudotis SESV 21 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.

Šiomis aplinkybėmis byloje taip pat priminta, kad „viešosios tvarkos“, kaip nukrypimo nuo pagrindinės laisvės pateisinimo, sąvoka turi būti suprantama siaurai, taigi kiekviena valstybė narė be Sąjungos institucijų kontrolės vienašališkai negali nustatyti jos apimties. Viešąją tvarką galima remtis tik realios ir gana didelės grėsmės, kylančios pagrindiniam visuomenės interesui, atveju. Kilmės valstybės narės pareiga pripažinti tos pačios lyties Sąjungos piliečių santuoką, sudarytą priimančiojoje valstybėje narėje jiems naudojantis teise laisvai judėti ir apsigyventi, kad jie galėtų grįžti į savo pilietybės valstybę narę ir joje tęsti šeimos gyvenimą, turėdami priimančiojoje valstybėje narėje teisėtai nustatytą santuokinį statusą, nepažeidžia kilmės valstybės narės santuokos instituto, kuris yra apibrėžtas nacionalinėje teisėje ir priklauso valstybių narių kompetencijai. Iš tiesų ji neapima pareigos minėtai valstybei narei savo nacionalinėje teisėje numatyti tos pačios lyties asmenų santuokos institutą. Ta pareiga tik apima įpareigojimą užtikrinti tokių santuokų, sudarytų priimančiojoje valstybėje narėje pagal jos teisę, pripažinimą, kad šie piliečiai galėtų naudotis iš Sąjungos teisės kylančiomis teisėmis. Taigi tokia pareiga pripažinti nepažeidžia kilmės valstybės narės nacionalinio savitumo ir nekelti grėsmės jos viešajai tvarkai.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad dviejų tos pačios lyties Sąjungos piliečių santuokos nepripažinimas dėl to, kad jų pilietybės valstybės narės, kurioje šie Sąjungos piliečiai nori tęsti savo privatų ir šeimos gyvenimą, teisė neleidžia sudaryti tos pačios lyties asmenų santuokos, prieštarauja pagrindinėms teisėms, kurios pagal Chartijos 7 straipsnį užtikrinamos tos pačios lyties asmenų poroms. Valstybė narė, kuri neleidžia sudaryti tos pačios lyties asmenų santuokos, privalo nustatyti tinkamas procedūras, kad tokia santuoka būtų pripažinta, jeigu ją pagal priimančiosios valstybės narės teisę sudarė du Sąjungos piliečiai, naudodamiesi teise laisvai judėti ir apsigyventi šalyje. Pasirinkimas, kaip pripažinti santuokas, kurias sudarė Sąjungos piliečiai, naudodamiesi teise laisvai judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje, priklauso valstybių narių diskrecijai, o santuokos liudijimų įrašymas į valstybių narių civilinės būklės aktų registrus yra tik vienas iš tokio pripažinimo būdų. Vis dėlto būtina, kad dėl šio pripažinimo taisyklių netaptų neįmanoma ar pernelyg sudėtinga įgyvendinti pagal SESV 21 straipsnį suteiktų teisių. Kai valstybė narė, naudodamasi diskrecija, nusprendžia savo nacionalinėje teisėje numatyti vienintelį būdą, pagal kurį pripažįstamos Sąjungos piliečių santuokos, sudarytos jiems naudojantis teise laisvai

judėti ir apsigyventi kitoje valstybėje narėje (pagrindinės bylos atveju – santuokos liudijimo įrašymas į civilinės būklės aktų registrą), ji privalo šį būdą vienodai taikyti tiek tos pačios lyties asmenų, tiek skirtingų lyčių asmenų sudarytoms santuokoms.

[Prieiga internete](#)

Konkurencija

2025 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje *Nissan Iberia, C-21/24*

SESV 101 straipsnis – Veiksmingumo principas – Ieškiniai dėl žalos, patirtos dėl valstybių narių ir Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo – Senaties terminas – *Dies a quo* nustatymas – Informacijos, būtinos ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti, sužinojimas – Nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimo, kuriuo konstatuojamas konkurencijos taisyklių pažeidimas, paskelbimas jos interneto svetainėje – Dar negalutinio nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimo privalomumas – Senaties termino sustabdymas ar nutraukimas – Proceso ieškinį dėl žalos atlyginimo nagrinėjančiame teisme sustabdymas – Direktyva 2014/104/ES – 10 straipsnis – Taikymas laiko atžvilgiu

Bylos aplinkybės

Ispanijos konkurencijos institucija 2015 m. liepos 23 d. priėmė sprendimą, kuriuo konstatavo, jog kelios bendrovės, įskaitant Nissan, pažeidė SESV 101 straipsnį ir nacionalinį konkurencijos įstatymą. Institucija apie priimtą sprendimą 2015 m. liepos 28 d. paskelbė savo interneto svetainėje išplatintame pranešime spaudai, o rugsėjo 15 d. sprendimas buvo paskelbtas visas. Nacionaliniuose teismuose bendrovių, įskaitant Nissan, skundai dėl sprendimo panaikinimo buvo atmesti, Aukščiausiajam Teismui 2021 m. galutinai nusprendus palikti sprendimą galioti. 2023 m. kovo mėn. nacionaliniame teisme CP pateikė ieškinį dėl žalos atlyginimo (angl. *follow-on damages action*), kuriuo pareikalavo priteisti iš Nissan žalos, patirtos įsigyjant transporto priemonę, kurios kainai padarė įtaką sprendime konstatuotas pažeidimas, atlyginimą. Tačiau atsiliepime į ieškinį Nissan teigė, jog šiuo atveju suėjęs ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties terminas, kadangi tokiam ieškiniui taikomas vienerių metų senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo sužinojimo apie pažeidimą momento, t. y. 2015 m. rugsėjo 15 d., kai sprendimas buvo paskelbtas visas institucijos interneto svetainėje.

Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs nacionalinis teismas pažymėjo, jog asmuo sužino apie pažeidimą iš konkurencijos institucijos sprendimo, o jokiame teisės normoje nereikalaujama, kad šis sprendimas taptų galutinis. Nacionalinio teismo vertinimu, CP galėjo susipažinti su visa informacija, reikšminga pareikšti ieškiniui dėl žalos atlyginimo, kai institucijos interneto svetainėje sprendimas buvo paskelbtas ir apie tai plačiai nušviesta žiniasklaidoje, o nacionalinių teismų sprendimai nėra skelbiami oficialiajame leidinyje bei dėl jų nerengiami pranešimai spaudai. Vis dėlto nacionalinis teismas kartu pažymėjo, jog priešingai šiam aiškinimui egzistuoja nacionalinės jurisprudencijos kryptis, pagal kurią tokiems ieškiniams dėl žalos atlyginimo taikomas senaties terminas pradedamas skaičiuoti tik nuo to momento, kai sprendimas tampa galutinis, atlikus jo teisminę kontrolę. Tokiomis aplinkybėmis senaties terminas pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai galutinės instancijos teismo sprendimas įgyja *res judicata* galią. Dėl to nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, prašydamas pateikti aktualių Europos Sąjungos konkurencijos teisės nuostatų išaiškinimą dėl ieškinio senaties termino pradžios skaičiavimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo senaties termino pradžios skaičiavimo, kai kompetentingos institucijos sprendimas ginčijamas teisme

Teismas pirmiausia pažymėjo, jog SESV 101 straipsnio 1 dalis ir 102 straipsnis sukelia tiesioginį poveikį asmenų tarpusavio santykiams ir sukuria teisės subjektams teisių, kurias nacionaliniai teismai turi saugoti. Jeigu ne kiekvienas asmuo galėtų reikalauti atlyginti žalą, kurią galėjo patirti dėl konkurencijos teisės pažeidimo, iškiltų pavojus SESV 101 straipsnio visapusiame veiksmingumui ir ypač jo 1 dalyje nustatyto draudimo praktiniam įgyvendinimui. Taigi kiekvienas asmuo turi teisę reikalauti atlyginti patirtą žalą, jei tarp tos žalos ir pagal SESV 101 straipsnį draudžiamo kartelio ar veiksmų yra priežastinis ryšys. Teismas taip pat atkreipė dėmesį, jog

senaties terminų tikslas iš principo yra, viena vertus, užtikrinti žalą patyrusio asmens teisių apsaugą, nes jis turi turėti pakankamai laiko surinkti informaciją, reikalingą galimam ieškiniui pareikšti, ir, kita vertus, neleisti žalą patyrusiam asmeniui neribotą laiką delsti pasinaudoti teise į žalos atlyginimą, taip pakenkiant už žalą atsakingam asmeniui. Taigi senaties terminai galiausiai apsaugo tiek žalą patyrusį, tiek už tą žalą atsakingą asmenį. Naudojimasis teise reikalauti atlyginti dėl konkurencijos teisės pažeidimo patirtą žalą taptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas, jeigu senaties terminai, taikomi ieškiniams dėl žalos, patirtos dėl konkurencijos teisės nuostatų pažeidimo, atlyginimo, būtų pradedami skaičiuoti anksčiau, nei baigiasi pažeidimas ir žalą patyręs asmuo sužino arba gali būti pagrįstai laikomas sužinojusi informaciją, būtiną ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti.

Teismas konstatavo, jog prie informacijos, reikalingos nustatyti, kada asmuo sužino apie pažeidimą, priskiriamas konkurencijos teisės pažeidimo buvimas, žalos buvimas, priežastinis ryšys tarp žalos ir pažeidimo, taip pat pažeidimą padariusio asmens tapatybė. Neturint šios informacijos, žalą patyrusiam asmeniui yra labai sunku ar net neįmanoma gauti dėl to pažeidimo jam padarytos žalos atlyginimą. Vadovaudamasis nacionalinio teismo pateikta informacija, Teismas pažymėjo, jog remiantis nacionalinės teisės aktais ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareikštą nacionalinei konkurencijos institucijai priėmus sprendimą, kuriuo konstatuojamas pažeidimas ir dėl kurio paduotas skundas dėl panaikinimo, nagrinėjančiam teismui to pažeidimo konstatavimas yra privalomas tik tuo atveju, kai tas sprendimas tampa galutinis, taigi nacionalinės konkurencijos institucijos sprendimas, kuriuo konstatuojamas konkurencijos taisyklių pažeidimas ir kurio galiojimas ginčijamas teismine tvarka, nėra privalomas. Tuo remiantis darytina išvada, kad ieškinį dėl žalos atlyginimo, pareikštą priėmus tokį sprendimą, nagrinėjantis teismas turi negalutinę informaciją, jeigu dėl to sprendimo yra pareikštas ieškiny. Todėl, kai asmuo ginčija institucijos sprendimą, negalima teigti, kad žalą patyręs asmuo gali veiksmingai tame teisme remtis konkurencijos institucijos sprendimu, kad galėtų pagrįsti savo ieškinį prieš galimą pažeidimo autorių.

Teismas apibendrinamas nusprendė, jog sąlyga dėl informacijos, reikalingos ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti nacionalinės konkurencijos institucijai priėmus sprendimą, žinojimo reikalauja ne tik to, kad tas sprendimas taptų galutinis, bet ir to, kad galutiniame sprendime pateikta informacija būtų tinkamai paviešinta. Kad būtų galima pagrįstai teigti, jog žalą patyręs asmuo turi būtiną informaciją ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti nuo tos dienos, kai yra priimtas teismo sprendimas, kuriuo konkurencijos institucijos sprendimas buvo galutinai patvirtintas, reikia, kad tas teismo sprendimas būtų oficialiai paskelbtas, kad plačioji visuomenė galėtų laisvai su juo susipažinti ir kad jame būtų aiškiai nurodyta jo paskelbimo data. Nagrinėtu atveju ieškinį dėl žalos atlyginimo CP pareiškė 2023 m. kovo mėn., po to, kai 2015 m. liepos 23 d. konkurencijos institucija priėmė sprendimą, kuris rugsėjo 15 d. buvo paskelbtas šios institucijos interneto svetainėje ir, kiek tai susiję su Nissan, tapo galutinis, kai 2021 m. Aukščiausiasis Teismas priėmė sprendimą. Teismas atkreipė dėmesį, jog Ispanijos jurisprudencijos duomenų bazė plačiai visuomenei yra laisvai pasiekama. Dėl šių priežasčių Teismas padarė išvadą, jog CP sužinojo visą informaciją, reikalingą ieškiniui dėl žalos atlyginimo pareikšti, Aukščiausiojo Teismo sprendimo, kurį priėmus institucijos sprendimas tapo galutinis, paskelbimo dieną, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

[Prieiga internete](#)

Apmokestinimas

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *W (eksportas be apmokestinamojo asmens žinios)*, C-602/24

Bendra pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sistema – PVM direktyva⁹ – Eksperto neapmokestinimas – 146 straipsnio 1 dalies b punktas – Už Europos Sąjungos ribų siunčiamų ar gabenamų prekių tiekimas – Prekių išvežimas iš Sąjungos pagal pirkėjo ir tiekėjo sudarytą sutartį, numatančią jų tiekimą į kitą valstybę narę – Prekės, kurios faktiškai buvo išvežtos iš Sąjungos teritorijos – Įrodymas – Atsisakymas neapmokestinti eksporto – Mokesčių neutralumo ir proporcingumo principai

Bylos aplinkybės

⁹ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant Bendrovės W ir Lenkijos mokesčių administratoriaus ginčą dėl atsisakymo neapmokestinti PVM prekių eksporto iš Europos Sąjungos teritorijos.

Nustatyta, kad Bendrovė W PVM deklaracijose deklaravo obuolių tiekimą; jų gavėja buvo Jungtinėje Karalystėje įsteigta bendrovė, įregistruota kaip PVM mokėtoja Latvijoje. Šie tiekimai buvo deklaruoti kaip prekių tiekimai Bendrijos viduje, kuriam taikomas 0 % PVM tarifas. Pagal bendrovės W turėtus važtaraščius, pateiktus per mokestinę procedūrą, prekės Baltarusijoje, Rusijoje ir Lenkijoje įsisteigusių vežėjų turėjo būti gabenamos ir pristatomos iš Lenkijos į Lietuvoje esančias paskirties vietas. Pirkėjas turėjo pasirūpinti vežimo organizavimu.

Lenkijos mokesčių administratorius konstatavo, kad obuolių pirkėjas eksportavo juos tiesiogiai iš Lenkijos į Baltarusiją. Šio administratoriaus teigimu ir remiantis, be kita ko, Latvijos mokesčių administratoriaus pateikta informacija, obuolių pirkėjas buvo sunkiai pasiekiamas ir nepatikimas subjektas. Latvijos mokesčių administratorius patvirtino, kad pirkėjas deklaravo prekių įsigijimą Bendrijos viduje iš bendrovės W ir eksportą į trečiąsias šalis. Be to, dėl bendrovės W Lenkijos mokesčių administratorius neteigia, kad tiekimų grandinėje buvo sukčiaujama mokesčiais ar piktnaudžiaujama.

Kadangi prekės nebuvo pervežtos į kitos Sąjungos valstybės narės teritoriją, mokesčių administratorius vertino, kad atitinkami tiekimai nėra įvykdyti Bendrijos viduje. Be to, šis administratorius nusprendė, kad bendrovė W tinkamai nepatikrino, kur buvo pristatytos prekės, ir kad ji tik oficialiai patvirtino jų pristatymą į Lietuvą, remdamasi jas vežusio vairuotojo parašu ir transporto bendrovės antspaudu. Taigi minėtas administratorius nusprendė, kad bendrovės W ginčo prekių pardavimas yra vidaus tiekimas, kuriam taikomas 5 proc. PVM tarifas.

Ginčui dėl tokio mokesčių administratoriaus sprendimo pasiekus teismą, šis nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar PVM direktyvos 146 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad šioje nuostatoje numatytas neapmokestinimas taikomas prekių tiekimui, kurį tiekėjas iš pradžių deklaravo kaip tiekimą Bendrijos viduje, kurį pirkėjas be jo žinios įvykdė už Sąjungos teritorijos ribų, kai nagrinėjimą eksportą mokesčių institucijos konstatavo remdamosi muitinės dokumentais.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl teisės į tiekimą neapmokestinimą paneigimo, kai susitarus dėl prekių tiekimą Bendrijos viduje šios prekės buvo eksportuotos iš Sąjungos teritorijos tiekėjui nežinant ir tai nustatė mokesčių administratorius, o ne pats tiekėjas

Vertindamas pagrindinėje byloje susiklosčiusią situaciją Teisingumo Teismas pažymėjo, kad teise disponuoti prekėmis kaip savininkui tiekėjas iš anksto perdavė pirkėjui, todėl laikoma, kad pastarasis turėjo atlikti jų tiekimą pagal tarp jų sudarytos sutarties sąlygas. Todėl tiekėjas negali būti kaltinamas tuo, kad patvirtino tiekimą remdamasis šias prekes vežusio vairuotojo parašu kartu su transporto bendrovės antspaudu važtaraščiuose.

Be to, sąvoka „prekių tiekimas“ yra objektyvi ir taikoma neatsižvelgiant į atitinkamų sandorių tikslus ir rezultatus. Taigi svarbu, kad būtų įvykdytos objektyvios neapmokestinimo, numatyto PVM direktyvos 146 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose, taikymo sąlygos. Aplinkybė, kad šalys iš pradžių susitarė dėl tiekimą Bendrijos viduje, kuris galiausiai neįvyko, ir kad tiekimas už Sąjungos teritorijos ribų buvo atliktas tiekėjui nežinant, yra subjektyvus elementas, todėl iš esmės neturi reikšmės.

Nebuvo ginčijama, kad pagrindinėje byloje nagrinėtas obuolių tiekimas už Sąjungos teritorijos ribų buvo įrodytas. Kaip akcentavo Teisingumo Teismas, aplinkybė, kad šį tiekimą įrodė Lenkijos mokesčių administratorius, o ne tiekėjas, neturi reikšmės kvalifikuojant pagrindinėje byloje nagrinėjamą sandorį kaip eksporto sandorį, kaip tai suprantama pagal PVM direktyvos 146 straipsnio 1 dalies a ir b punktus.

[Prieiga internete](#)

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *Finanzamt Österreich (Galutiniam vartotojams skirtose sąskaitose faktūrose klaidingai nurodytas PVM 2)*, C-794/23

Bendra pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sistema – PVM direktyva¹⁰ – 203 straipsnis – Klaidingos PVM sumos nurodymas sąskaitoje faktūroje – 238 straipsnis – Supaprastintas sąskaitų faktūrų išrašymas – Paslaugos,

¹⁰ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

už kurias sąskaitos faktūros išrašytos neapmokestinamiesiems asmenims ir apmokestinamiesiems asmenims, neturintiems teisės į PVM atskaitą – Pareiga sumokėti klaidingai sąskaitoje faktūroje nurodytą PVM dalį – Mokestinių pajamų praradimo rizikos nebuvimas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant Austrijos mokesčių administratoriaus ir P GmbH ginčą dėl šio administratoriaus atsisakymo tenkinti prašymą patikslinti PVM deklaraciją dėl to, kad savo sąskaitose faktūrose ji nurodė PVM sumą, apskaičiuotą taikant klaidingą tarifą.

Nustatyta, kad bendrovė P valdo uždarą žaidimų erdvę. 2019 m. įėjimo į šią erdvę mokesčiui ji pritaikė 20 % PVM tarifą. Įėjimo mokesčio sumokėjimo momentu ji savo klientams išduodavo kasos kvitus, kurie, atsižvelgiant į mažas jų sumas, buvo išrašomi pagal nacionalinėje teisėje numatytas supaprastinto sąskaitų faktūrų išrašymo taisykles. P nurodė atitinkamą mokestį savo PVM deklaracijoje už 2019 m., tačiau vėliau ją ištaisė, motyvuodama tuo, kad įėjimo mokesčiui turėjo būti taikomas lengvatinis 13 % PVM tarifas.

Tačiau mokesčių administratorius atsisakė *a posteriori* ištaisyti PVM tarifą, motyvuodamas tuo, kad, pirma, nebuvo galima koreguoti sąskaitų faktūrų ar pateikti klientams kreditinių dokumentų, kurie atitiktų skirtumą tarp 20 proc. PVM tarifo ir lengvatinio PVM tarifo, ir, antra, toks pataisymas, nors klientai sumokėjo 20 proc. PVM, lemtų nepagrįstą P praturtėjimą.

P apskundė šį sprendimą, teigdama, kad paslaugos buvo suteiktos „beveik išimtinai“ privatiems asmenims, neturintiems teisės atskaityti pirkimo PVM, todėl nekilo mokestinių pajamų praradimo rizikos ir nereikėjo koreguoti sąskaitų faktūrų.

Ginčą nagrinėjęs teismas nutarė pateikti Teisingumo Teismui kelis prejudicinius klausimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl paslaugų teikėjo pareigos sumokėti jo išrašytoje ir neapmokestinamajam asmeniui pateiktoje PVM sąskaitoje faktūroje klaidingai nurodytą PVM dalį, kai šis apmokestinamasis asmuo to paties pobūdžio paslaugas taip pat teikė kitiems apmokestinamiesiems asmenims

Pirmuoju klausimu nacionalinis teismas iš esmės siekė išsiaiškinti, ar PVM direktyvos 203 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad apmokestinamasis asmuo, kuris suteikė paslaugą ir savo sąskaitoje faktūroje nurodė pagal klaidingą tarifą apskaičiuotą PVM sumą, privalo sumokėti tą PVM dalį, kuri sąskaitoje faktūroje klaidingai nurodyta neapmokestinamajam asmeniui, net jeigu šis apmokestinamasis asmuo taip pat teikė tokio paties pobūdžio paslaugas kitiems apmokestinamiesiems asmenims.

PVM direktyvos 203 straipsnyje numatyta, kad PVM moka bet kuris asmuo, nurodęs jį sąskaitoje faktūroje. Kaip priminė Teisingumo Teismas, sąskaitoje faktūroje nurodytą PVM turi sumokėti šią sąskaitą faktūrą išrašęs asmuo, net jei nebuvo realaus apmokestinamojo sandorio. Tačiau šis straipsnis taikytinas, kai sąskaitoje faktūroje PVM nurodytas klaidingai ir egzistuoja mokestinių pajamų praradimo rizika, nes atitinkamos sąskaitos faktūros gavėjas gali pasinaudoti teise į tokio PVM atskaitą.

Taigi, PVM direktyvos 203 straipsnio taikymas siejamas tik su mokestinių pajamų praradimo rizikos buvimu, o ši rizika turi būti vertinama remiantis konkrečia sąskaita faktūra ir negali priklausyti nuo to, ar nagrinėjamos atitinkamo apmokestinamojo asmens paslaugos buvo suteiktos ne tik asmenims, neapmokestinamiems PVM, bet ir kitiems šiuo mokesčiu apmokestinamiems asmenims. Siekiant įvertinti tokios rizikos buvimą, reikia patikrinti, ar atitinkamos sąskaitos faktūros gavėjas iš tikrųjų yra PVM apmokestinamasis asmuo, todėl gali pasinaudoti teise į sumokėto pirkimo mokesčio atskaitą.

Dėl paslaugų teikėjo pareigos sumokėti jo išrašytoje ir apmokestinamajam asmeniui pateiktoje PVM sąskaitoje faktūroje klaidingai nurodytą PVM dalį, kai šis apmokestinamasis asmuo neturi teisės atskaityti pirkimo PVM

Nacionalinis teismas taip pat siekė patikslinti, ar PVM direktyva turi būti aiškinama taip, kad Teisingumo Teismo jurisprudencijoje¹¹ nurodytais galutiniais vartotojais, kurie neturi teisės į sumokėto pirkimo PVM atskaitą, turi būti laikomi ne tik neapmokestinamieji asmenys, bet ir apmokestinamieji asmenys, kurie konkrečioje situacijoje neturi teisės atskaityti pirkimo PVM.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad mokesčių pajamų praradimo rizika, kurią siekiama pašalinti PVM direktyvos 203 straipsnyje numatyta pareiga, iš principo nėra visiškai atmesta, kol sąskaitos faktūros, kurioje nepagrįstai nurodytas PVM, gavėjas dar gali ja pasinaudoti savo teisės į atskaitą įgyvendinimo tikslais. Tokia rizika egzistuoja, kai klaidingos sąskaitos faktūros gavėjas yra apmokestinamasis asmuo, net ir tuo atveju, kai jis galėjo pasinaudoti atitinkama paslauga privačiais ar kitais tikslais, nesuteikiančiais teisės į atskaitą.

[Prieiga internete](#)

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *Határ Diszkont, C-427/23*

Bendra pridėtinės vertės mokesčio (PVM) sistema – PVM direktyva¹² – 1 straipsnio 2 dalis, 2 straipsnio 1 dalies c punktas ir 78 straipsnis – Eksporto neapmokestinimas – 146 straipsnio 1 dalies b punktas – Neapmokestinamasis prekių tiekimas – PVM grąžinimo pirkėjams nerezidentams Europos Sąjungoje administravimo paslauga – Viena paslauga – Atskiros ir savarankiškos paslaugos – Pagrindinis ar papildomas paslaugos pobūdis – Neapmokestinimo atvejai pagal 135 straipsnio 1 dalies d punktą ir 146 straipsnio 1 dalies e punktą – Teisėtų lūkesčių apsauga – Apmokestinamoji vertė

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant bendrovės Határ Diszkont ir Vengrijos mokesčių administratoriaus ginčą dėl pastarojo atsisakymo neapmokestinti PVM išlaidų, susijusių su PVM grąžinimu pirkėjams nerezidentams Europos Sąjungoje.

Nustatyta, kad 2020 m. Határ Diszkont parduodavo įvairias prekes pirkėjams nerezidentams Sąjungoje savo parduotuvėje Tompa (Vengrija) netoli Serbijos ir Vengrijos sienos, šie pirkėjai tą pačią dieną eksportuodavo Vengrijoje įsigytas prekes ir su šiais pirkimais susijusiose mokėjimo grynaisiais pinigais sąskaitose faktūrose buvo nurodyta „patikslintas PVM“. Po eksporto Határ Diszkont minėtiems pirkėjams grąžindavo visą sąskaitoje faktūroje nurodytą PVM sumą ir išrašydavo atitinkamą išmokėjimo kvitą. Už PVM grąžinimo administravimą Határ Diszkont šiems pirkėjams nerezidentams Sąjungoje išrašydavo sąskaitas faktūras, atitinkančias 15 proc. grąžinto PVM.

Konkrečiai ši PVM grąžinimo administravimo paslauga apima: pirma, pirkėjo nerezidentu kelionės dokumento galiojimo pildymo momentu patikrinimą, prašymo grąžinti mokesčių formos ir pardavimo sąskaitos faktūros išdavimą, šio pirkėjo grąžintos prašymo grąžinti PVM formos patikrinimą, taip pat patikrinimą, kad muitinė atliko pasienio formalumus, ir pardavimo sąskaitos faktūros pakeitimą, kopijavimą ir archyvavimą. Antra, ši paslauga apima sumos, kurią pirkėjas nerezidentas iš anksto sumokėjo kaip PVM, grąžinimą iš kasos, pirkėjo pasirašyto išmokėjimo kvito ir sąskaitos faktūros dėl PVM grąžinimo administravimo išlaidų išdavimą ir pirkėjo nerezidentu pasirašytą išmokėjimo kvito išdavimą ir galiausiai šių išlaidų mokėjimo į kasą gavimą.

Savo PVM deklaracijose Határ Diszkont pajamas iš PVM grąžinimo administravimo išlaidų nurodė kaip atlygį už neapmokestinamąsias paslaugas.

Tačiau mokesčių administratorius atmetė visus Határ Diszkont nurodytus neapmokestinimo pagrindus ir apskaičiavo PVM nepriemoką.

Ginčui pasiekus teismą, šis nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą jo pateiktais klausimais.

¹¹ 2022 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Finanzamt Österreich (Galutiniam vartotojams skirtose sąskaitose faktūrose klaidingai nurodytas PVM)* (C-378/21, EU:C:2022:968) 25 punkte Teisingumo Teismas konstatavo, kad PVM direktyvos 203 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad apmokestinamasis asmuo, kuris suteikė paslaugą ir savo sąskaitoje faktūroje nurodė pagal klaidingą tarifą apskaičiuotą PVM sumą, neturi pagal šią nuostatą mokėti klaidingai sąskaitoje faktūroje nurodytos PVM dalies, jeigu nėra jokios mokesčių pajamų praradimo rizikos, nes šios paslaugos gavėjai yra vien galutiniai vartotojai, kurie neturi teisės į sumokėto pirkimo PVM atskaitą.

¹² 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl už Sąjungoje įsigytas ir eksportuotas prekes sumokėto PVM grąžinimo pirkėjams nerezidentams administravimo paslaugos pripažinimo šių prekių tiekimo sandorio dalimi

Pirmiausia nacionalinis teismas siekė išsiaiškinti, ar PVM direktyvos 1 straipsnio 2 dalis, 2 straipsnio 1 dalies c punktą ir 78 straipsnis turi būti aiškinami taip, kad PVM, kurį pirkėjai nerezidentai Sąjungoje sumokėjo įsigydami prekių, kurias vėliau išgabeno iš Sąjungos, grąžinimo administravimo veikla yra atskira ir nepriklausoma nuo atitinkamo neapmokestinamojo prekių tiekimo paslauga, todėl turi būti apmokestinama PVM.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad tam tikromis aplinkybėmis keli formaliai atskiri paslaugų teikimai, kurie gali būti vykdomi atskirai, todėl atskirai apmokestinami arba neapmokestinami, turi būti laikomi vienu sandoriu, kai jie nėra savarankiški. Viena paslauga yra tuomet, kai du ar daugiau elementų ar veiksmų, kuriuos apmokestinamasis asmuo atlieka klientui, yra taip glaudžiai susiję, kad objektyviai sudaro vieną ekonomiškai neskaidomą paslaugą, kurios padalijimas būtų dirbtinis.

Vertindamas pagrindinėje byloje susiklosčiusią situaciją Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, pirma, nors tiesa, kad yra tam tikras ryšys tarp PVM grąžinimo administravimo paslaugos teikimo ir atitinkamo neapmokestinamojo prekių tiekimo, nes šios paslaugos teikimas įmanomas tik jeigu buvo prekių tiekimas, vien tokio ryšio nepakanka siekiant nustatyti, ar PVM tikslais egzistuoja vienas sudėtinis paslaugų teikimas. Iš tiesų tam, kad keli elementai ar veiksmai, kuriuos atliko apmokestinamasis asmuo, galėtų būti laikomi viena paslauga, neatsiejamas šių elementų ar veiksmų ryšys būtina turi būti abipusis, kad vienas elementas ar veiksmas priklausytų nuo kito, ir atvirkščiai.

Šiame kontekste Teisingumo Teismas vertino, jog pagrindinėje byloje nagrinėti PVM grąžinimo administravimo paslauga ir prekių tiekimas negalėjo būti laikomi taip glaudžiai susijusiais, kad objektyviai sudarytų vieną ekonomiškai neskaidomą paslaugą, kurios išskaidymas būtų dirbtinis, be kita ko, atsižvelgus į tai, jog: ginčo atveju prekių tiekimas, kuris atliekamas prieš užbaigiant PVM grąžinimo administravimo paslaugą, visiškai nepriklauso nuo šios paslaugos; PVM grąžinimo administravimo paslaugos teikimas nėra būtinas prekių tiekimo rezultatas.

Be to, kaip pastebėjo Teisingumo Teismas, pagrindinėje byloje nagrinėti PVM grąžinimo administravimo paslauga ir prekių tiekimas, kadangi jie yra savarankiški sandoriai, nesudaro tos pačios apmokestinamosios vertės. Taigi išlaidos, susijusios su tokia paslauga, kuri yra savarankiška paslauga ir paslaugos gavėjo tikslas, negali būti laikomos papildomomis prekių tiekimo išlaidomis.

Dėl teisėtų lūkesčių, susijusių su paslaugų neapmokestinimu PVM, kai mokesčių administratorius priima PVM deklaracijas ir neinformuoja apie teisinio reguliavimo pasikeitimą

Nacionalinis teismas taip pat siekė sužinoti, ar teisėtų lūkesčių apsaugos principas turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį mokesčių administratoriui draudžiama vėliau apmokestinti PVM tam tikras paslaugas tuo atveju, kai šis administratorius kelerius metus tikrino ir priėmė apmokestinamojo asmens PVM deklaracijas, neginčydamas šių paslaugų kvalifikavimo kaip PVM neapmokestinamų paslaugų, ir neinformavo šio apmokestinamojo asmens apie galiojančių nacionalinės teisės aktų, kurių ankstesnėje redakcijoje minėtos paslaugos buvo aiškiai nurodytos kaip PVM neapmokestinamos veiklos rūšys, pakeitimus, o, pagal galiojančius nacionalinės teisės aktus pateikus prašymą pateikti nuomonę, minėtas apmokestinamasis asmuo gavo mokesčių administratoriaus atsakymą, pagal kurį tos pačios paslaugos turi būti laikomos su neapmokestinamuoju prekių tiekimu susijusiomis papildomomis išlaidomis, kurioms taikomos tos pačios taisyklės, kaip ir pagrindiniam sandoriui.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas priminė, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principas yra vienas iš pagrindinių Sąjungos principų ir privalomas kiekvienai nacionalinei valdžios institucijai, įgaliojimai taikyti Sąjungos teisę. Įgyvendindamos PVM direktyvos nuostatas nacionalinės valdžios institucijos privalo laikytis šio principo. Teisė remtis šiuo principu taikoma kiekvienam asmeniui, kuriam administracinė institucija sukėlė pagrįstų lūkesčių, suteikdama konkrečių garantijų.

Pagrindinės bylos aplinkybių kontekste Teisingumo Teismas nurodė, kad, pirma, vien tai, jog nacionalinis mokesčių administratorius net kelerius metus priima PVM deklaracijas, kuriose nenurodytos sumos, susijusios

su tam tikrais apmokestinamojo asmens įvykdytais sandoriais, nereiškia, kad šis administratorius suteikė konkrečią garantiją dėl PVM netaikymo šiems sandoriams, todėl negali sukelti teisėtų lūkesčių.

Antra, pagal teisėtų lūkesčių apsaugos principą mokesčių administratoriui nenustatyta pareiga informuoti apmokestinamuosius asmenis apie įsigaliojusius mokesčių teisės aktų pakeitimus, apie kuriuos įprastai atsargūs ir nuovokūs ūkio subjektai turėtų žinoti.

Trečia, dėl pagrindinėje byloje nurodytos mokesčių administratoriaus pateiktos informacijos po to, kai Határ Diszkont pateikė prašymą pateikti nuomonę, nors mokesčinis patikrinimas jau buvo vykdomas, pakanka konstatuoti, kad tokia *ex post* ir neprivalomojo pobūdžio informacija negalėjo turėti įtakos sandoriams, dėl kurių atliekamas šis patikrinimas ir kuriuos Határ Diszkont atliko prieš tai, kai ši informacija jai buvo pateikta. Kitaip tariant, tokia mokesčių administratoriaus pateikta informacija šiomis aplinkybėmis neturėjo reikšmės.

[Prieiga internete](#)

2025 m. lapkričio 13 d. sprendimas byloje *FLO VENEER, C-639/24*

Pridėtinės vertės mokesčio (PVM) bendra sistema – PVM direktyva¹³ – 138 dalies 1 dalis – Įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011¹⁴ – 45a straipsnis – Prekių tiekimo Bendrijos viduje neapmokestinimo PVM sąlygos – Prezumpcija – Reikalingi įrodymai

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą buvo pateiktas nagrinėjant FLO VENEER d.o.o. ir Kroatijos mokesčių administratoriaus ginčą dėl prekių – ąžuolų rąstų – tiekimo Bendrijos viduje (Slovėnijoje įsisteigusiai bendrovei) neapmokestinimo PVM.

Pagrįsdamas teisę į neapmokestinimą FLO VENEER pateikė ne tik rašytinius patvirtinimus iš prekes įsigyjančio asmens, numatytas Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnio 1 dalies b punkto i papunktyje, bet ir sąskaitas faktūras, prekių išsiuntimo dokumentus ir CMR važtaraščius.

Mokesčių administratorius neginčijo, jog prekės iš tiesų buvo išgabentos iš Kroatijos į Slovėniją. Vis dėlto jis pripažino, kad FLO VENEER pateikti įrodymai nepatvirtina, jog Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnio 1 dalies b punkte numatytos neapmokestinimo PVM sąlygos yra įvykdytos.

Ginčui pasiekus teismą, šis nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu išaiškinti, ar PVM direktyvos 138 straipsnio 1 dalį ir Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnį reikia aiškinti taip, kad jais, pirma, draudžiama atsisakyti atleisti nuo PVM pagal PVM direktyvos 138 straipsnio 1 dalį vien dėl to, kad nepateikta įrodymų, patvirtinančių tiekimo Bendrijos viduje faktą, kaip numatyta Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnyje, ir, antra, nacionalinėms mokesčių institucijoms jais draudžiama atsisakyti vertinti bet kokius įrodymus, pateiktus siekiant nustatyti, kad prekės buvo išsiųstos ar išgabentos iš valstybės narės į paskirties vietą, esančią Sąjungoje, bet ne jos teritorijoje, išskyrus atvejus, kai taikoma Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnio 1 dalyje numatyta prezumpcija.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl tiekimo Bendrijos viduje neapmokestinimo, kai nepateikiami tiekimo Bendrijos viduje faktą patvirtinantys įrodymai, numatyti Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnyje

Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnyje numatytos PVM direktyvos 138 straipsnyje nustatyto neapmokestinimo PVM taisyklės, kai prekės tiekiamos Bendrijos viduje. Konkrečiai kalbant, šio Įgyvendinimo reglamento 45a straipsnyje iš esmės nustatyta, kad daroma prezumpcija, jog prekės buvo išsiųstos arba išgabentos iš valstybės narės į paskirties vietą, esančią Sąjungoje, bet ne jos teritorijoje, šio straipsnio 1 dalies a arba b punktuose numatytais atvejais. Taigi iš esmės šių prekių pardavėjas turi turėti konkrečius šiose

¹³ 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, iš dalies pakeista 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos direktyva (ES) 2018/1910.

¹⁴ 2011 m. kovo 15 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011, kuriuo nustatomos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos įgyvendinimo priemonės, iš dalies pakeistas 2018 m. gruodžio 4 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentu (ES) 2018/1912.

nuostatose nurodytus reikalavimus atitinkančius dokumentus. Vis dėlto pagal šio įgyvendinimo reglamento 45a straipsnio 2 dalį mokesčių institucija gali paneigti šią prezumpciją.

Kaip pažymėjo Teisingumo Teismas, jei prezumpcijos taikymo sąlygos nėra įvykdytos, mokesčių institucijos turi įvertinti visus prekių pardavėjo pateiktus įrodymus, kad nustatyti, ar jis įrodė šių prekių tiekimą Bendrijos viduje.

PVM direktyvos 138 straipsnio 1 dalyje nėra numatyta, kad joje nustatytas neapmokestinimas PVM gali būti taikomas tik tuo atveju, jei pardavėjas turi konkrečių įrodymų – dėl formalių reikalavimų negalima paneigti pardavėjo teisės į neapmokestinimą PVM, jeigu esminės tiekimo Bendrijos viduje sąlygos yra įvykdytos. Be to, neapmokestinimo PVM tikslais mokesčių institucijos turi tinkamai atsižvelgti į visą turimą informaciją, kad nustatyti, ar atitinkami dokumentai prireikus gali patvirtinti tikėtiną realų prekių tiekimą Bendrijos viduje.

Teisingumo Teismas sprendė, kad PVM direktyvos 138 straipsnio 1 dalis ir įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnis aiškintini taip, kad jais, pirma, draudžiama atsisakyti atleisti nuo PVM pagal PVM direktyvos 138 straipsnio 1 dalį vien dėl to, kad nepateikta įrodymų, patvirtinančių tiekimo Bendrijos viduje faktą, kaip numatyta Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnyje, ir, antra, nacionalinės mokesčių institucijos jais įpareigojamos vertinti bet kokius įrodymus, pateiktus siekiant nustatyti, kad prekės buvo išsiųstos ar išgabentos iš valstybės narės į paskirties vietą, esančią Sąjungoje, bet ne jos teritorijoje, išskyrus atvejus, kai taikoma Įgyvendinimo reglamento Nr. 282/2011 45a straipsnio 1 dalyje numatyta prezumpcija.

[Prieiga internete](#)

Aplinka

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *Interfel*, C-772/24

Pakuotės ir pakuočių atliekos – Sąvoka – Direktyva 94/62/EB – 3 straipsnis ir I priedas – Tiesiogiai ant vaisių ar daržovių dedamos etiketės – Nacionalinis teisinis reglamentavimas, draudžiantis tokias etiketes, išskyrus tas, kurios gali būti kompostuojamos namuose ir yra visiškai arba iš dalies sudarytos iš biologinės kilmės medžiagų

Bylos aplinkybės

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp Šviežių vaisių ir daržovių tarpšakinės asociacijos (*Interfel*) ir Prancūzijos valdžios institucijų dėl nacionalinio teisinio reguliavimo, kuriuo draudžiama tiesiogiai ant vaisių ir daržovių dėti etiketes, išskyrus etiketes, kurios gali būti kompostuojamos namuose ir yra visiškai arba iš dalies sudarytos iš biologinės kilmės medžiagų, teisėtumo. Už šio teisinio reguliavimo nesilaikymą numatyta bauda.

Interfel kreipusis į Prancūzijos Ministrę Pirmininkę su prašymu panaikinti minėtą teisinį reguliavimą, į šį prašymą nebuvo atsakyta. Todėl buvo laikoma, kad priimtas implicitinis sprendimas jį atmesti. Dėl šio sprendimo *Interfel* kreipėsi į Valstybės Tarybą su skundu.

Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar tiesiogiai ant vaisių ir daržovių dedamos etiketės visais atvejais yra pakuotės, kaip tai suprantama pagal 1994 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų, iš dalies pakeistos 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/852 (toliau – Direktyva 94/62) 3 straipsnį ir šios direktyvos I priedą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl „pakuotės“ sąvokos aiškinimo tiesiogiai ant vaisių ir daržovių dedamų etiketėjų atveju

Teisingumo Teismas pirmiausia priminė savo jurisprudenciją, pagal kurią „pakuotės“ sąvoka turi būti aiškinama plačiai. Vis dėlto pažymėta, jog tam, kad gaminyt būtų pakuotė, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punktą, jis turi, pirma, tenkinti abi Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto pirmoje ir antroje pastraipose nurodytas sąlygas ir, antra, atitikti šios direktyvos 3 straipsnio 1 punkto trečioje pastraipėje išvardytus kriterijus.

Taigi, pirma, tam, kad gaminyt būtų „pakuotė“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 94/62, jis, viena vertus, turi būti skirtas, kaip numatyta šios direktyvos 3 straipsnio 1 punkto pirmoje pastraipoje, konkrečioms prekėms izoliuoti, apsaugoti, tvarkyti, pristatyti ir pateikti iš gamintojo naudotojui ar vartotojui. Kita vertus, toks

produktas turi būti priskirtas prie vienos iš trijų Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto antros pastraipos a–c papunkčiuose išvardytų ir apibrėžtų pakuočių kategorijų, t. y. prie prekinės pakuotės, grupinės pakuotės ar transporto pakuotės.

Antra, remiantis Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto trečios pastraipos i papunkčiu, gaminys, atitinkantis pozityvųjį sąvokos „pakuotė“ apibrėžimą, pateiktą šio 3 straipsnio 1 punkto pirmoje ir antroje pastraipose, turi būti laikomas pakuote, nebent jis yra neatskiriama produkto dalis, yra būtinas tam produktui laikyti, išlaikyti arba išsaugoti visą jo gyvavimo laikotarpį, ir visi elementai yra skirti kartu naudoti, vartoti ar pašalinti.

Trečia, pagal Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto trečios pastraipos iii papunktį j pakuotę integruoti pakuotės komponentai ir pagalbiniai elementai yra laikomi pakuotės, į kurią jie integruoti, dalimi. Pagalbiniai elementai, prikabinėti tiesiai prie produkto arba prie jo pritvirtinti ir atliekantys pakuotės funkciją, yra laikomi pakuote, nebent jie būtų šio produkto sudėtinė dalis ir visi elementai būtų skirti kartu suvartoti arba pašalinti. Šios direktyvos I priede kaip tokio kriterijaus pavyzdys aiškiai nurodytos etiketės, tiesiogiai prikabinotos arba pritvirtintos prie produkto.

Vis dėlto Teisingumo Teismas pabrėžė, kad vien aplinkybė, jog etiketė yra tiesiogiai pritvirtinta prie vaisiaus ar daržovės, savaime nereiškia, kad ji automatiškai laikytina pakuote. Direktyvos 94/62 I priedas negali būti aiškinamas izoliuotai nuo šios direktyvos 3 straipsnio 1 punkte pateikto „pakuotės“ apibrėžimo.

Teisingumo Teismas darė išvadą, kad Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto trečios pastraipos iii papunktis ir jos I priedas turi būti aiškinami taip, kad tiesiogiai ant vaisių ir daržovių dedamos etiketės ne visais atvejais yra pakuotės, kaip tai suprantama pagal šią direktyvą. Tokios etiketės gali būti laikomos pakuotėmis tik jeigu atlieka vieną iš trijų pakuotės funkcijų, apibrėžtų Direktyvos 94/62 3 straipsnio 1 punkto pirmoje pastraipoje, ir priklauso vienai iš trijų pakuočių kategorijų, išvardytų ir apibrėžtų šios direktyvos 3 straipsnio 1 punkto antros pastraipos a–c papunkčiuose.

[Prieiga internete](#)

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *Asociación Petón do Lobo*, C-461/24

Aplinka – Direktyva 2011/92/ES – Tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimas – 6 straipsnis – Konsultavimasis su valdžios institucijomis, kurios gali būti susijusios su projektu dėl jų prisiimtos specialios atsakomybės už aplinkos apsaugą arba joms priskirtos vietos ir regioninio lygmenų kompetencijos, ir su suinteresuota visuomene – Visuomenės dalyvavimas priimant sprendimus – 6 straipsnio 3 dalies b punktas – Sąvokos „svarbiausios ataskaitos ir nuomonės“ apimtis

Bylos aplinkybės

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp aplinkos apsaugos asociacijos *Petón do Lobo* ir Galisijos autonominės srities (Ispanija) Energetikos planavimo ir gamtos išteklių generalinio direktorato bei bendrovės dėl sprendimo išduoti šiai bendrovei leidimą statyti vėjo jėgainių parką.

Bendrovė pateikė valdžios institucijoms prašymą išduoti leidimus šiam projektui, kartu pateikdama poveikio aplinkai vertinimo dokumentus. Vėliau buvo vykdoma visuomenės informavimo procedūra ir gautos įvairių už atskirus sektorius atsakingų institucijų ataskaitos. Po to Galisijos autonominės srities institucijos išdavė prašomus leidimus.

Asociacija *Petón do Lobo* apskundė šį sprendimą, teigdama, kad visuomenei nebuvo suteikta galimybė susipažinti su sektorių institucijų ataskaitomis ir pateikti dėl jų pastabų prieš priimant galutinį sprendimą. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymėjo, kad pagal nacionalinį reglamentavimą nebuvo aiškiai numatyta procedūra, užtikrinanti tokią visuomenės teisę dalyvauti sprendimų priėmimo procese.

Tokiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdamas išsiaiškinti, kaip turi būti aiškinama 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (toliau – PAV direktyva) 6 straipsnio 3 dalyje vartojama sąvoka „svarbiausios ataskaitos ir nuomonės“, ar sektorių institucijų ataskaitos patenka į šią sąvoką ir ar nacionalinis reglamentavimas, pagal kurį šios ataskaitos nėra pateikiamos suinteresuotajai visuomenei, atitinka PAV direktyvos reikalavimus.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl suinteresuotosios visuomenės teisės teikti pastabas dėl institucijų nuomonių poveikio aplinkai vertinimo procese

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, kad visuomenės teisė, kad su ja būtų konsultuojamasi, yra esminis PAV direktyvoje numatyto poveikio aplinkai vertinimo proceso elementas.

Teisingumo Teismas nurodė, kad iš PAV direktyvos 6 straipsnio 2–4 dalių matyti, pirma, kad tiek informacija, kuria grindžiamas visuomenės dalyvavimas per projektų, kuriems taikoma PAV direktyva, vertinimo ir leidimo vykdyti planuojamą ūkinę veiklą išdavimo procedūras, tiek suinteresuotosios visuomenės galimybė pateikti pastabas ir nuomones dėl šios informacijos ir apskritai dėl atitinkamo projekto ir jo poveikio aplinkai turi būti suteikiama ankstyvame etape ir bet kuriuo atveju iki sprendimo dėl leidimo vykdyti šią ūkinę veiklą priėmimo. Antra, šis dalyvavimas turi būti veiksmingas, o tai reiškia, kad visuomenei turi būti suteikta galimybė ne tik naudingai ir išsamiai pareikšti nuomonę dėl atitinkamo projekto ir jo poveikio aplinkai, bet tai padaryti tada, kai visos galimybės yra įmanomos.

Vis dėlto Teisingumo Teismas pažymėjo, kad pačioje PAV direktyvoje nėra nustatyta, kuriame planuojamos ūkinės veiklos vertinimo ir leidimo dėl šios veiklos išdavimo procedūros etape turi būti konsultuojamasi su institucijomis, atsakingomis už aplinkos apsaugą. Taip pat iš PAV direktyvos teksto nematyti, kad pagal šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalį konsultavimasis su šiomis institucijomis turi vykti anksčiau nei konsultavimasis su suinteresuotąja visuomene ar kad ši visuomenė bet kuriuo atveju turi turėti teisę institucijai ar institucijoms, kompetentingoms išduoti leidimą vykdyti planuojamą ūkinę veiklą, pateikti pastabas ir nuomones dėl šioje nuostatoje nurodytų valdžios institucijų pagal minėtos direktyvos 6 straipsnio 1 dalį pateiktų nuomonių.

Daryta išvada, kad valstybės narės tuo pačiu metu gali konsultuotis, viena vertus, su valdžios institucijomis, kurios gali būti susijusios su šiuo projektu dėl jų priimtoms specialios atsakomybės už aplinkos apsaugą arba joms priskirtos vietos ir regioninio lygmenų kompetencijos, ir, kita vertus, su suinteresuotąja visuomene, vėliau šiai visuomenei nesuteikdamos teisės institucijai ar institucijoms, kompetentingoms išduoti leidimą minėtam projektui, pateikti savo pastabų ir nuomonių dėl institucijų, su kuriomis konsultuotasi, šiuo klausimu pateiktų nuomonių.

Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad esminis dokumentas, užtikrinantis veiksmingą visuomenės dalyvavimą, yra poveikio aplinkai vertinimo ataskaita, parengta pagal PAV direktyvos 5 straipsnį. Jeigu visuomenė turi galimybę susipažinti su šia ataskaita ir kitais direktyvos 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytais dokumentais bei per ne trumpesnį kaip 30 dienų terminą pateikti savo pastabas, jos dalyvavimas laikytinas veiksmingu.

Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad PAV direktyva nedraudžia nacionalinio reglamentavimo, pagal kurį su institucijomis, atsakingomis už aplinkos apsaugą, konsultuojamasi tuo pačiu metu kaip ir su visuomene, o suinteresuotoji visuomenė vėliau neturi teisės pateikti pastabų dėl šių institucijų nuomonių kompetentingai institucijai, priimančiai sprendimą dėl leidimo vykdyti planuojamą veiklą.

[Prieiga internete](#)

2025 m. rugpjūčio 1 d. sprendimas byloje *Voore Mets ir Lemeks Põlva, C-784/23*

Aplinka – Direktyva 2009/147/EB – Laukinių paukščių apsauga – 5 straipsnis – Draudimai, kuriais siekiama užtikrinti paukščių apsaugą – 9 straipsnis – Nukrypti leidžiančios nuostatos – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 ir 17 straipsniai – Draudimas kirsti medžius paukščių perėjimo ir jauniklių auginimo metu

Bylos aplinkybės

Ginčas pagrindinėje byloje kilo tarp dviejų Estijos įmonių ir Aplinkos apsaugos tarnybos dėl nurodymų, kuriais pastaroji tam tikruose miško sklypuose visiškai arba iš dalies sustabdė kirtimus (plynuosius ir retinimo), siekdama apsaugoti paukščių perėjimą.

Dalis šių nurodymų buvo grindžiami išvada, kad moksliskai įrodyta, jog kiekviename miške viename hektare yra bent viena perinčių paukščių pora, todėl tolesnis miško kirtimas perėjimo ir jauniklių auginimo metu kelia realią paukščių trikdymo, taip pat lizdų sunaikinimo ar jų pažeidimo grėsmę. Kitoje nurodymų dalyje

nurodoma, kad surengti patikrinimai vietoje leido konstatuoti, jog atitinkamose valdose dešimt skirtingų paukščių rūšių tikrai, tikėtina arba galimai suks lizdus.

Abejodamas dėl 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (toliau – Paukščių direktyva) 5 straipsnio a, b ir d punktuose numatytų draudimų taikymo srities ir apimties, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nusprendė kreiptis į Teisingumo Teismą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl Paukščių direktyvoje nustatytų draudimų taikymo apimties ir jų reikšmės miškų kirtimo veiklai

Teisingumo Teismas pirmiausia pažymėjo, jog pagal Paukščių direktyvos 5 straipsnį valstybės narės įpareigojamos priimti priemones, kurių reikia imtis siekiant sukurti bendrą visų paukščių rūšių, nurodytų šios direktyvos 1 straipsnyje, apsaugos sistemą. Minėta sistema, be kita ko, pagal minėtos direktyvos 5 straipsnio a, b ir d punktus uždraudžiamas, pirma, „tyčinis žudymas ar gaudymas bet kokiais būdais“, antra, „tyčinis jų lizdų ir kiaušinių naikinimas arba pažeidimas, arba jų lizdų pašalinimas“, ir, trečia, „tyčinis paukščių trikdyimas, ypač jų perėjimo ir jauniklių auginimo metu, jei toks trikdyimas galėtų turėti reikšmės šios direktyvos tikslams“. Šie draudimai taikomi visų rūšių laukiniams paukščiams, natūraliai paplitusiems valstybių narių, kurioms taikomos Sutartys, europinėje teritorijoje, o ne tik tam tikroms paukščių rūšims ar rūšims, kurioms gresia tam tikras pavojus arba kurių populiacija ilgai mažėja. Be to, šie draudimai taikomi ne tik žmogaus veiklai, kuria siekiama gaudyti, žudyti ir trikdyti paukščius, naikinti ir sugadinti jų lizdus ar kiaušinius, bet ir žmonių veiklai, kuri, akivaizdžiai neturint tokio tikslo, apima susitaikymą su tokio gaudymo, žudymo, trikdyimo, sunaikinimo ar sugadinimo galimybe.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tik Paukščių direktyvos 5 straipsnio d punkte įtvirtintas draudimas siejamas su sąlyga, jog trikdyimas turi galėti turėti reikšmingą poveikį direktyvos tikslams, t. y. paukščių populiacijų palaikymui palankaus lygio. Tuo tarpu 5 straipsnio a ir b punktuose nustatyti draudimai – tyčinis paukščių žudymas, gaudymas bei lizdų ar kiaušinių naikinimas – taikomi nepriklausomai nuo to, ar konkreti veikla turi reikšmingą poveikį populiacijos lygiui. Todėl tyrimas dėl žmogaus veiklos poveikio atitinkamų paukščių rūšių populiacijų lygiui nėra svarbus taikant pastarojoje nuostatoje numatytus draudimus.

Dėl būdo, kuriuo reikia nustatyti pavojų, kurį atitinkama priemonė kelia paukščiams, Teisingumo Teismas priminė, kad, kiek tai susiję su tuo, jog remiantis moksliniais duomenimis ir įvairių aptariamų paukščių stebėjimais negalima nustatyti paukščių rūšių, kurių apsaugos būklė atitinkamose valdose būtų nepalanki, buvimo, Paukščių direktyvos 5 straipsnio taikymo sritis neapsiriboja vien paukščių rūšimis, kurių apsaugos būklė yra tokia.

Be to, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad tuo atveju, kai miške, kurį planuojama iškirsti, lizdus suka maždaug dešimt paukščių porų viename hektare, tai, kad paukščių perėjimo ir jauniklių auginimo metu atliekami plynieji ir retinimo kirtimai, reiškia, kad pripažįstama, jog susitaikoma su tokio paukščių žudymo ar trikdyimo per šį laikotarpį arba jų lizdų ir kiaušinių sunaikinimo ar pažeidimo galimybe. Taigi veiksams, kuriais siekiama praktikuoti tokius kirtimus, bet kuriuo atveju taikomi Paukščių direktyvos 5 straipsnio a ir b punktuose numatyti draudimai ir, jeigu jų sukeliama trikdyimas daro reikšmingą poveikį siekiant atitinkamų paukščių rūšių populiacijas palaikyti patenkinamo lygio arba jas priartinti prie tokio lygio, taikomas šios direktyvos 5 straipsnio d punkte numatytas draudimas.

Galiausiai, remiantis SESV 191 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu atsargumo principu, Teisingumo Teismui neatrodė nepagrįsta išvada dėl tam tikro skaičiaus paukščių porų lizdų sukimo viename hektare grįsti moksliniais duomenimis ir skirtingų paukščių stebėjimais, pirmiausia miško rūšimis ir amžiumi, taip pat, tikrinant atitinkamas valdas, kelių egzempliorių identifikavimu.

[Prieiga internete](#)

Transportas

2025 m. spalio 16 d. sprendimas byloje *Iberia Líneas Aéreas de España (sąvoka „bagażas“)*, C-218/24

Oro transportas – Monrealio konvencija¹⁵ – 17 straipsnio 2 dalis – Sąvoka „bagažas“ – 22 straipsnio 2 dalis – Oro vežėjų atsakomybė dėl prarasto bagažo – Keleivio gyvūno augintinio praradimas – Neturtinės žalos atlyginimas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant tarptautinio skrydžio keleivės ir oro vežėjo ginčą dėl neturtinės žalos, kurią ši keleivė patyrė praradusi savo gyvūną augintinį nurodyto vežėjo vykdyto skrydžio metu, atlyginimo.

Minėta keleivė buvo rezervavusi lėktuvo bilietus skrydžiui iš Buenos Airių (Argentina) į Barseloną (Ispanija). Ji keliavo su savo gyvūnu augintiniu – šunimi. Dėl jo ūgio ir svorio šuo turėjo keliauti bagažo skyriuje, transportavimo dėžėje arba specialiaime standartizuotame konteineryje. Keleivė įregistravo transportavimo dėžę, kurioje buvo šuo, kad šis būtų perduotas į orlaivio bagažo skyrių, tačiau tuo metu, kai perdavė vežėjui registruotą bagažą, ji neužpildė specialios suinteresuotumo savo bagažo pristatymu į paskirties vietą deklaracijos, kaip ji suprantama pagal Monrealio konvencijos 22 straipsnio 2 dalį, numatančią galimybę nustatyti didesnę šioje nuostatoje numatytos kompensacijos ribos sumą. Šuo pabėgo iš transportavimo dėžės, bėgiojo šalia orlaivio ir jo sugauti nepavyko.

Keleivė pareiškė ieškinį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Juzgado de lo Mercantil nº 4 de Madrid* (Madrido komercinių bylų teismas Nr. 4, Ispanija), prašydama atlyginti neturtinę žalą, kurią ji įvertino 5 000 Eur. Oro vežėjas pripažino savo atsakomybę ir keleivės teisę į kompensaciją, tačiau tik tiek, kiek numatyta Monrealio konvencijos 22 straipsnio 2 dalyje, t. y. neviršijant šioje nuostatoje numatytos žalos atlyginimo ribos.

Bylą nagrinėjančiam nacionaliniam teismui kilo abejonių, ar sąvoka „bagažas“, kaip ji suprantama pagal Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalį, neapima su keleiviais keliaujančių gyvūnų augintinių ir ar šiems gyvūnams taikoma šios konvencijos 22 straipsnio 2 dalyje numatyta kompensacijos riba. Minėto teismo teigimu, kadangi gyvūnai yra juslūs gyviai, kaip tai suprantama pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 13 straipsnį, arba jusles turinčios būtybės pagal Ispanijos teisę, prisirišę prie savo savininkų, jų praradimas sukelia psichologinę žalą, kuri įprastai negali būti palyginama su žala, patiriama dėl paprasčiausių daiktų, atitinkančių sąvoką „bagažas“, praradimo. Dėl šių priežasčių minėtos konvencijos 22 straipsnio 2 dalyje numatyta kompensacijos riba teismui neatrodė tinkama. Be to, psichologinės žalos, kuri kyla praradus gyvūnus augintinius, negalima išvengti pateikus „specialią suinteresuotumo deklaraciją“, kaip tai suprantama pagal pastarąją nuostatą, nes ji susijusi su materialine turto verte. Šiomis aplinkybėmis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl sąvokos „bagažas“ aiškinimo, kaip apimančio gyvūnus augintinius, ir žalos, atsiradusios dėl jo praradimo vykdant skrydį, atlyginimui taikomos oro vežėjo atsakomybės sistemos

Teisingumo Teismas pirmiausia priminė, kad, remiantis Reglamento Nr. 2027/97¹⁶ 3 straipsnio 1 dalimi, Sąjungos oro vežėjų atsakomybę, susijusią su keleiviais ir jų bagažu, reglamentuoja visos Monrealio konvencijos nuostatos dėl šios atsakomybės. Tačiau Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalyje vartojama sąvoka „bagažas“ neapibrėžta nei šioje konvencijoje, nei Reglamente Nr. 2027/97.

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad ši sąvoka, atsižvelgiant, be kita ko, į Monrealio konvencijos tikslą suvienodinti tam tikras tarptautinio oro transporto taisykles, Sąjungoje ir jos valstybėse narėse turi būti aiškinama vienodai ir autonomiškai. Taigi turi būti atsižvelgta ne į įvairias šios sąvokos reikšmes valstybių narių vidaus teisėje, bet į Sąjungai privalomas bendrosios tarptautinės teisės aiškinimo taisykles.

Vadovaudamasis Vienos konvencijos dėl tarptautinių sutarčių teisės nuostatomis dėl sutarčių aiškinimo, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad sąvoka „bagažas“, atsižvelgiant į jos įprastą reikšmę, apima bet kokį daiktą,

¹⁵ 1999 m. gegužės 28 d. Konvencija dėl tam tikrų tarptautinio vežimo oru taisyklių suvienodinimo.

¹⁶ 1997 m. spalio 9 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2027/97 dėl oro vežėjo atsakomybės nelaimingų atsitikimų atveju (OL L 285, 1997, p. 1), iš dalies pakeistas 2002 m. gegužės 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 889/2002 (OL L 140, 2002, p. 2).

kurį asmuo pasiima su savimi į kelionę. Nors šis daiktas gali būti talpyklos, kaip antai krepšio, lagamino ar dėžės, kurioje galima laikyti asmeninius daiktus, formos, tačiau tai nėra būtina. Nors pagal įprastą sąvokos „bagažas“ reikšmę, ji reiškia daiktus, tai savaiame neleidžia daryti išvados, kad ši sąvoka neapima gyvūnų augintinių.

Dėl Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalyje nurodytos sąvokos „bagažas“ konteksto, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad ji vartojama ir šios konvencijos 1 straipsnyje, kuriame apibrėžiama minėtos konvencijos taikymo sritis. Pastarojoje nuostatoje išsamiai išvardytos trys tarptautinio vežimo, kurį už atlygį vykdo orlaivis, kategorijos, t. y. tarptautinis keleivių, bagažo ir krovinių vežimas. Šiame kontekste Teisingumo Teismas atmetė aiškinimą, pagal kurį gyvūnas augintinis patenka į sąvoką „keleiviai“, nes iš aiškios Monrealio konvencijos 1 straipsnio formuluotės matyti, jog joje atskirai nurodyti asmenys ir bagažas. Taigi, gyvūnas augintinis negali būti prilygintas „keleiviui“.

Teisingumo Teismas nurodė, kad tokį aiškinimą patvirtina ir parengiamieji darbai, kuriais remiantis buvo priimta Monrealio konvencija; iš jų nematyti, kad susitariančiosios valstybės ketino prilyginti gyvūną augintinį keleiviui arba tokiam gyvūnui taikyti keleiviams taikomą atsakomybės sistemą. Atsižvelgęs į tai, Teisingumo Teismas sprendė, kad, orlaiviui vykdant skrydį, gyvūnas augintinis patenka į sąvoką „bagažas“, o žalos, atsiradusios dėl jo praradimo vykdant tokį skrydį, atlyginimui taikoma atsakomybės už bagažą sistema, numatyta Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalyje ir 22 straipsnio 2 dalyje.

Teisingumo Teismas pabrėžė, kad šią išvadą taip pat patvirtina Monrealio konvencijos priėmimo tikslai. Remiantis šios konvencijos preambulės trečia pastraipa, valstybės, konvencijos šalys, suprasdamos „būtinybę užtikrinti tarptautinio vežimo oru vartotojų interesų apsaugą ir teisingos kompensacijos, paremtos restitucijos principu, būtinybę“, nusprendė nustatyti oro vežėjų atsakomybės be kaltės sistemą. Vis dėlto tokia sistema, kaip matyti iš minėtos konvencijos preambulės penktos pastraipos, reiškia, kad turi būti išlaikyta „reikiam[a] [oro vežėjų ir keleivių] interesų pusiausvyr[a]“. Siekiant išlaikyti tokią pusiausvyrą, Monrealio konvencijoje, konkrečiai jos 22 straipsnio 2 dalyje nurodytais bagažo sunaikinimo, praradimo, sugadinimo arba pristatymo vėlavimo atvejais, numatyta apriboti oro vežėjų atsakomybę; dėl to atsirandantis žalos atlyginimo apribojimas turi būti taikomas „kiekvienam keleiviui“. Taip nustatytos žalos atlyginimo ribos sudaro sąlygas, kad žala keleiviams būtų atlyginta paprastai ir greitai, o kartu oro vežėjams nebūtų numatyta labai sunki, sunkiai nustatytina ir apskaičiuotina žalos atlyginimo našta, kuri galėtų sudaryti kliūčių ar net visiškai sustabdyti jų ekonominę veiklą.

Šiuo atveju ieškovė pagrindinėje byloje (keleivė) įregistravo transportavimo dėžę, kurioje buvo jos gyvūnas augintinis, ir tuo metu, kai perdavė vežėjui registruotą bagažą, ji neužpildė specialios suinteresuotumo savo bagažo pristatymu į paskirties vietą deklaracijos, kaip ji suprantama pagal Monrealio konvencijos 22 straipsnio 2 dalį. Teisingumo Teismas yra išaiškinęs, kad keleivio galimybė pagal nurodytą nuostatą pateikti specialią suinteresuotumo pristatymu deklaraciją, kai jis perduoda vežėjui registruotą bagažą, patvirtina, jog oro vežėjo atsakomybės riba už žalą, atsiradusią praradus bagažą, nesant jokios specialios suinteresuotumo pristatymu deklaracijos, yra absoliuti riba, apimanti ir turtinę, ir neturtinę žalą. Tuo atveju, kai keleivis mano, kad oro vežėjo atsakomybės už žalą, atsiradusią praradus bagažą, riba yra per maža, pagal Monrealio konvencijos 22 straipsnio 2 dalį jis turi teisę specialioje suinteresuotumo pristatymu deklaracijoje už galimą papildomą sumą nustatyti didesnę šios ribos sumą, jeigu tam pritaria oro vežėjas.

Galiausiai Teisingumo Teismas atkreipė dėmesį, kad nurodyto aiškinimo negali paneigti SESV 13 straipsnis, pagal kurį rengdamos ir įgyvendindamos Sąjungos žemės ūkio, žuvininkystės, transporto, vidaus rinkos, mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir kosmoso politiką Sąjunga ir valstybės narės turi visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų, kaip juslių gyvių, gerovės reikalavimus, taip pat gerbti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, papročius, be kita ko, susijusius su religinėmis apeigomis, kultūros tradicijomis ir vietos paveldu. Šiuo klausimu tiek iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tiek iš SESV 13 straipsnio matyti, kad gyvūnų gerovės apsauga yra Sąjungos pripažintas bendrojo intereso tikslas. Vis dėlto pagal SESV 13 straipsnį nedraudžiama vežti gyvūnų kaip „bagažo“, kaip jis suprantamas pagal Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalį, ir laikyti juos bagažu pagal šioje konvencijoje nustatytą atsakomybės sistemą, su sąlyga, kad juos vežant visapusiškai atsižvelgiama į gyvūnų gerovės reikalavimus.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas konstatavo, jog Monrealio konvencijos 17 straipsnio 2 dalis, siejama su jos 22 straipsnio 2 dalimi, turi būti aiškinama taip, kad sąvoka „bagažas“, kaip ji suprantama pagal šias nuostatas, apima gyvūnus augintinius.

[Prieiga internete](#)

Asmens duomenų apsauga

2025 m. rugsėjo 4 d. sprendimas byloje Quirin Privatbank, C-655/23

Reglamentas (ES) 2016/679 – Duomenų subjekto teisės – 17 straipsnis – Teisė į duomenų ištrynimą – 18 straipsnis – Teisė apriboti duomenų tvarkymą – 79 straipsnis – Teisė į veiksmingą teisminę gynybą – Neteisėtas asmens duomenų tvarkymas – Ieškinys, kuriuo prašoma įpareigoti duomenų valdytoją ateityje susilaikyti nuo bet kokio naujo neteisėto duomenų tvarkymo – Pagrindas – Sąlygos – 82 straipsnio 1 dalis – Teisė į žalos atlyginimą – Sąvoka „neturtinė žala“ – Žalos atlyginimo vertinimas – Galimas atsižvelgimas į duomenų valdytojo kaltės laipsnį – Galimas „įpareigojimo susilaikyti“ taikymo poveikis

Bylos aplinkybės

Ieškovas pagrindinėje byloje per internetinį specialistų socialinį tinklą pateikė paraišką dėl darbo pagal Vokietijos teisę įsteigtoje bendrovėje *Quirin Privatbank*. Vėliau šios bendrovės darbuotoja, naudodamasi šio tinklo elektroninių žinučių siuntimo paslauga, trečiajam asmeniui, nesusijusiam su šiuo įdarbinimo procesu, išsiuntė tik ieškovui pagrindinėje byloje skirtą pranešimą, kuriame informavo apie jo su darbo užmokesčiu susijusių pageidavimų atmetimą ir pasiūlė kitą darbo užmokestį (toliau – aptariamas pranešimas). Šis trečiasis asmuo, pažinęs ieškovą pagrindinėje byloje, nes anksčiau kartu su juo dirbo, persiuntė jam šį pranešimą ir paklausė, ar jis ieško darbo.

Ieškovas pagrindinėje byloje *Landgericht Darmstadt* (Darmštato apygardos teismas, Vokietija) pareiškė ieškinį, juo prašė įpareigoti *Quirin Privatbank*, pirma, susilaikyti nuo bet kokio su juo susijusių asmens duomenų tvarkymo, kiek tai susiję su jo paraiška, pakartojant neteisėtą jų atskleidimą išsiuntus aptariamą pranešimą, ir, antra, priteisti jam dėl šio įvykio patirtos neturtinės žalos atlyginimą. Jis iš esmės teigė, kad šią žalą sukėlė jo susirūpinimas dėl to, kad bent vienam jį pažįstančiam trečiajam asmeniui, dirbančiam tame pačiame profesinės veiklos sektoriuje kaip ir jis, buvo suteikta galimybė perduoti šiuos konfidencialius duomenis buvusiems ar potencialiems darbdaviams, pasinaudoti pranašumu jo atžvilgiu esant galimai konkurencinei įdarbinimo situacijai ir suprasti, kokį pažeminimą jis patyrė per nesėkmingas derybas dėl darbo užmokesčio.

2020 m. gegužės 26 d. sprendimu pirmosios instancijos teismas įpareigojo *Quirin Privatbank* susilaikyti nuo ieškinyje nurodytų veiksmų ir sumokėti ieškovui pagrindinėje byloje 1 000 EUR žalos atlyginimą su palūkanomis. *Quirin Privatbank* dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą.

2022 m. kovo 2 d. sprendimu *Oberlandesgericht Frankfurt* (Frankfurto aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) iš dalies pakeitė minėtą sprendimą. Jis nusprendė, kad ieškovas pagrindinėje byloje pagal BDAR 17 straipsnio 1 dalį turi teisę reikalauti, kad *Quirin Privatbank* ateityje netvarkytų jo asmens duomenų analogiška kaip aptariamo pranešimo forma ir kad šiuo atžvilgiu egzistuoja recidyvo rizika. Vis dėlto jis atmetė prašymą atlyginti žalą pagal šio reglamento 82 straipsnį, motyvuodamas tuo, kad nors asmens duomenų apsaugos taisyklės išties buvo pažeistos perdavus tokius duomenis nesusijusiai trečiajai šaliai, vis dėlto ieškovas pagrindinėje byloje nepateikė konkrečios žalos įrodymų ir, net darant prielaidą, kad jis patyrė pažeminimą, tai negali būti laikoma neturtine žala.

Kasatorius pagrindinėje byloje ir *Quirin Privatbank* dėl šio sprendimo pateikė kasacinius skundus *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl duomenų subjekto teisės reikalauti, kad duomenų valdytojas būtų įpareigotas ateityje neatlikti naujo neteisėto duomenų tvarkymo

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – ir BDAR) nuostatos turi būti aiškinamos taip: jose duomenų subjekto, kurio asmens duomenys buvo tvarkomi neteisėtai, naudai tuo atveju, kai šis asmuo neprašo ištrinti jo duomenų, nėra numatyta teisminės teisių gynimo priemonės, leidžiančios jam prevenciškai pasiekti, kad duomenų valdytojas būtų įpareigotas ateityje neatlikti naujo neteisėto duomenų tvarkymo. Vis dėlto šios nuostatos netrukdo valstybėms narėms numatyti tokios teisių gynimo priemonės savo atitinkamose teisės sistemose.

Dėl neturtinės žalos pagal BDAR 82 straipsnio 1 dalį nustatymo ir atlyginimo kriterijų

BDAR 82 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip: šioje nuostatoje vartojama sąvoka „neturtinė žala“ apima neigiamus jausmus, kuriuos duomenų subjektas patiria, kai jo asmens duomenys be leidimo perduodami trečiajam asmeniui, kaip antai baimę ar nepasitenkinimą, kuriuos sukelia šių duomenų kontrolės praradimas, galimas jų naudojimas piktnaudžiaujant arba pakenkimas šio duomenų subjekto reputacijai, jeigu šis subjektas įrodo tai, kad turi tokių jausmų, ir neigiamas jų pasekmes dėl aptariamo šio reglamento pažeidimo.

Pagal BDAR 82 straipsnio 1 dalį draudžiama, siekiant įvertinti pagal šį straipsnį mokėtinos neturtinės žalos atlyginimą, atsižvelgti į duomenų valdytojo kaltės laipsnį. Be to, pagal BDAR 82 straipsnio 1 dalį draudžiama atsižvelgti į aplinkybę, kad pagal taikytiną nacionalinę teisę duomenų subjektas pasiekė, kad būtų išduotas įpareigojimas – kuriuo galima remtis prieš duomenų valdytoją – nekartoti šio reglamento pažeidimo, siekiant sumažinti pinigines kompensacijos už neturtinę žalą, mokėtinos pagal šį straipsnį, dydį ar, *a fortiori*, tuo pakeisti šią kompensaciją.

[Prieiga internete](#)

Didžiosios kolegijos 2025 m. gruodžio 2 d. sprendimas byloje *Russmedia Digital ir Inform Media Press, C-492/23*

Reglamentas (ES) 2016/679 – 4 straipsnio 7 punktą – Sąvoka „duomenų valdytojas“ – Elektroninės prekyvietės operatoriaus atsakomybė už asmens duomenų paskelbimą jo elektroninėje prekyvietėje naudotojų įkeltame skelbime – 5 straipsnio 2 dalis – Atsakomybės principas – 26 straipsnis – Bendra su skelbimus įkeliančiais naudotojais atsakomybė – 9 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies a punktas – Skelbimai, kuriuose yra jautrių duomenų – Tvarkymo teisėtumas – Sutikimas – 24, 25 ir 32 straipsniai – Duomenų valdytojo pareigos – Išankstinis skelbimų, kuriuose yra tokių duomenų, identifikavimas – Išankstinis skelbimus įkeliančių naudotojų patikrinimas – Atsisakymas publikuoti neteisėtus skelbimus – Saugumo priemonės, galinčios užkirsti kelią skelbimų kopijavimui ir jų publikavimui kitose interneto svetainėse – Elektroninė komercija – Direktyva 2000/31/EB – 12–15 straipsniai – Galimybė operatoriui šių pareigų pažeidimo atžvilgiu remtis tarpinio informacinės visuomenės paslaugų teikėjo atleidimu nuo atsakomybės“

Bylos aplinkybės

Pagal Rumunijos teisę įsteigta bendrovei *Russmedia Digital SRL* priklauso interneto svetainė www.publi24.ro – elektroninė prekyvietė, kurioje nemokamai arba už atlygį gali būti publikuojami reklaminiai skelbimai, be kita ko, dėl prekių pardavimo arba paslaugų teikimo Rumunijoje.

Ieškovė pagrindinėje byloje teigia, kad 2018 m. rugpjūčio 1 d. trečiasis asmuo, kurio tapatybė nenustatyta, šioje svetainėje paskelbė melagingo ir žalingo turinio skelbimą, jame ji buvo pristatyta kaip teikianti seksualines paslaugas. Skelbime paskelbtos ieškovės pagrindinėje byloje nuotraukos, panaudotos be jos sutikimo, ir telefono numeris. Vėliau šis skelbimas be pakeitimų buvo perimtas kitose reklaminio turinio interneto svetainėse ir ten publikuotas nurodant pirminį šaltinį. Ieškovei pagrindinėje byloje susisiekus su *Russmedia Digital*, ši bendrovė išėmė minėtą skelbimą praėjus mažiau nei valandai nuo prašymo gavimo. Tačiau tas pats skelbimas tebebuvo prieinamas kitose jį perėmusiose interneto svetainėse.

Manydama, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamu skelbimu buvo pažeista jos teisė į atvaizdą, garbę ir reputaciją, taip pat teisė į privatų gyvenimą ir asmens duomenų tvarkymo taisyklės, ieškovė pagrindinėje byloje *Judecătoria Cluj-Napoca* (Klužo-Napokos pirmosios instancijos teismas, Rumunija) pareiškė ieškinį bendrovei *Russmedia*. Tas teismas įpareigojo *Russmedia* jai sumokėti 7 000 EUR sumą, taip atlyginant neturtinę žalą, patirtą dėl teisės į atvaizdą, garbę ir reputaciją ir teisės į privatų gyvenimą pažeidimo ir neteisėto jos asmens duomenų tvarkymo.

Russmedia dėl šio sprendimo pateikė skundą. *Tribunalul Specializat Cluj* (Klužo specializuotasis teismas, Rumunija) tą skundą patenkino ir nusprendė, kad ieškovės pagrindinėje byloje ieškinys nepagrįstas, nes pagrindinėje byloje nagrinėjamą skelbimą paskelbė ne *Russmedia*, kuri tik teikė skelbimo prieglobos paslaugą ir aktyviai neprisidėjo prie jo turinio. Todėl jai taikomas atleidimas nuo atsakomybės, numatytas Įstatymo Nr. 365/2002 14 straipsnio 1 dalies b punkte. Dėl asmens duomenų tvarkymo tas teismas laikėsi nuomonės, kad informacinės visuomenės paslaugų teikėjas neprivalo nei kontroliuoti informacijos, kurią perduoda, nei aktyviai

ieškoti duomenų, susijusių su tariamai neteisėta veikla ar informacija. Šiuo klausimu jis nusprendė, jog negalima kaltinti *Russmedia* nesiėmus priemonių, kad būtų užkirstas kelias pagrindinėje byloje nagrinėjamo šmeižikiško skelbimo platinimui internete, nes gavusi ieškovės pagrindinėje byloje prašymą ji skubiai pašalino skelbimą.

Ieškovė pagrindinėje byloje šį sprendimą apeliacine tvarka apskundė *Curtea de Apel Cluj* (Klužo apeliacinis teismas, Rumunija), kuris yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl elektroninės prekyvietės operatoriaus pareigų publikuojant skelbimus ir jam tenkančios atsakomybės

Teisingumo Teismo didžioji kolegija nusprendė, jog BDAR 5 straipsnio 2 dalis ir 24–26 straipsniai turi būti aiškinami taip: elektroninės prekyvietės operatorius, kaip jo elektroninėje prekyvietėje paskelbtuose skelbimuose esančių asmens duomenų valdytojas, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 4 straipsnio 7 punktą, privalo prieš publikuodamas skelbimus ir taikydamas tinkamas technines ir organizacines priemones:

– identifikuoti skelbimus, kuriuose yra jautrių duomenų, kaip jie suprantami pagal minėto reglamento 9 straipsnio 1 dalį,

– patikrinti, ar tokį skelbimą ketinantis įkelti naudotojas yra asmuo, kurio jautrūs duomenys nurodyti tame skelbime, ir, jeigu nėra,

– atsisakyti jį publikuoti, nebent skelbimą įkeliantis naudotojas gali įrodyti, kad duomenų subjektas aiškiai sutiko, kaip tai suprantama pagal šio 9 straipsnio 2 dalies a punktą, kad atitinkami duomenys būtų paskelbti šioje elektroninėje prekyvietėje, arba kad tenkinama viena iš likusių minėto 9 straipsnio 2 dalies b–j punktuose numatytų išimčių.

Pagal BDAR 32 straipsnį elektroninės prekyvietės operatorius, kaip jo elektroninėje prekyvietėje publikuotuose skelbimuose nurodytų asmens duomenų valdytojas, kaip jis suprantamas pagal šio reglamento 4 straipsnio 7 punktą, privalo įgyvendinti tinkamas technines ir organizacines saugumo priemones, kad užkirstų kelią joje publikuotų skelbimų, kuriuose yra jautrių duomenų, kaip jie suprantami pagal minėto reglamento 9 straipsnio 1 dalį, kopijavimui ir neteisėtam publikavimui kitose interneto svetainėse.

BDAR 2 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad šis reglamentas nedaro poveikio Direktyvos 2000/31¹⁷, visų pirma jos 12–15 straipsniuose nustatytų taisyklių dėl tarpininkavimo paslaugų teikėjų atsakomybės, taikymui.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad BDAR 2 straipsnio 4 dalis turi būti suprantama taip: tai, kad operatoriumi taikomos BDAR numatytos pareigos, savaime neužkerta kelio operatoriaus galimybei remtis Direktyvos 2000/31 12–15 straipsniais kitais klausimais nei tie, kurie susiję su asmens duomenų apsauga.

Direktyvos 2000/31/EB 1 straipsnio 5 dalies b punktas ir BDAR 2 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinami taip, kad elektroninės prekyvietės operatorius, kaip jo elektroninėje prekyvietėje publikuotuose skelbimuose nurodytų asmens duomenų valdytojas, kaip jis suprantamas pagal BDAR 4 straipsnio 7 punktą, negali remtis, kiek tai susiję su iš šio reglamento 5 straipsnio 2 dalies, 24–26 ir 32 straipsnių kylančių pareigų pažeidimu, Direktyvos 2000/31 12–15 straipsniais, reglamentuojančiais tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybę.

[Prieiga internete](#)

Alkoholio kontrolė

2025 m. lapkričio 13 d. sprendimas byloje *PB Vi Goods, C-563/24*

Spiritinių gėrimų apibrėžtis, apibūdinimas, pateikimas, ženklinimas ir apsauga – Reglamentas 2019/787¹⁸ – 10 straipsnio 7 dalis – Draudimas naudoti teisinius pavadinimus atitinkamų kategorijų reikalavimų neatitinkantiems gėrimams – Džinas – Gėrimo pavadinimas „nealkoholinis džinas“ – 12 straipsnio 1 dalis –

¹⁷ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva).

¹⁸ 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/787 dėl spiritinių gėrimų apibrėžties, apibūdinimo, pateikimo ir ženkinimo, spiritinių gėrimų pavadinimų naudojimo pateikiant ir ženklinant kitus maisto produktus, spiritinių gėrimų geografinių nuorodų apsaugos ir žemės ūkio kilmės etilo alkoholio ir distiliatų naudojimo gaminant alkoholinius gėrimus, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 110/2008, iš dalies pakeistas 2021 m. balandžio 21 d. Komisijos deleguotuoju reglamentu (ES) Nr. 2021/1096.

Užuominos – 10 straipsnio 7 dalies galiojimas – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 16 straipsnis. – Laisvė užsiimti verslu – Proporcingumo principas

Bylos aplinkybės

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalies ir 12 straipsnio 1 dalies išaiškinimo, taip pat dėl Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalies galiojimo, atsižvelgiant į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 16 straipsnį. Prašymas pateiktas nagrinėjant Verband Sozialer Wettbewerb eV (toliau – VSW) ir PB Vi Goods GmbH (toliau – PB) ginčą dėl PB vykdomos prekybos gėrimu „Virgin Gin Alkoholfrei“ ir jo reklamos.

Pagal bylos aplinkybes ginčas kilo tarp Vokietijos asociacijos VSW, kovojančios su nesąžininga konkurencija, ir bendrovės PB, prekiaujančios nealkoholiniu gėrimu „Virgin Gin Alkoholfrei“, dėl šio gėrimo pateikimo rinkai ir ženklavimo teisėtumo. Institucija teigė, kad ginčijamo produkto vadinimas „džinu“ pažeidžia Reglamento 2019/787 nuostatas, nes džinas pagal Sąjungos teisę turi būti alkoholinis gėrimas. Bendrovė manė, kad vartotojai nėra klaidinami, kadangi gėrimas aiškiai pažymėtas kaip nealkoholinis.

Šiomis aplinkybėmis nacionaliniam teismui kilo abejonių dėl atitinkamų Reglamento 2019/787 nuostatų galiojimo ir aiškinimo, atsižvelgiant į laisvę užsiimti verslu.

Teisingumo Teismo vertinimas

Dėl draudimo parduoti nealkoholinį gėrimą kaip džiną

Iš Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalies matyti, kad teisinius pavadinimus, be kita ko, „džinas“, draudžiama naudoti pateikiant ir ženklinant bet kokius gėrimus, neatitinkančius šio reglamento I priede nustatytos atitinkamos kategorijos reikalavimų. Be to, šis draudimas taip pat taikomas tais atvejais, kai teisiniai pavadinimai naudojami kartu su tokiais žodžiais ar frazėmis, kaip „panašus į“, „tipas“, „rūšis“, „pagamintas“, „skonis“ ar bet kokiais kitais panašiais terminais.

Pagal Reglamento 2019/787 I priedo 20 punkto a ir b papunkčius džinas gaminamas kadagių uogomis aromatizuojant žemės ūkio kilmės etilo alkoholiu, ir jo minimali alkoholio koncentracija turi būti 37,5 tūrio proc.

Teisingumo Teismas konstatavo, jog iš Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalies aiškiai matyti, kad toki gėrimą, koks nagrinėjamas pagrindinėje byloje, draudžiama pateikti ir ženklinti kaip „nealkoholinį džiną“ jau vien dėl to, kad šio gėrimo sudėtyje nėra alkoholio. Taigi jis negaminamas aromatizuojant žemės ūkio kilmės etilo alkoholiu, todėl neatitinka vieno iš reikalavimų, taikomų norint naudoti teisinį pavadinimą „džinas“, į kuriuos pateikta nuoroda 10 straipsnio 7 dalyje ir kurie numatyti šio reglamento I priedo 20 punkte. Aplinkybė, kad teisinis pavadinimas „džinas“ naudojamas kartu su žodžiu „nealkoholinis“, neturi reikšmės, nes draudimas galioja net naudojant terminus, skirtus nurodyti, kad konkretaus gėrimo nereikia painioti su to paties pavadinimo spiritiniu gėrimu.

Toliau Teisingumo Teismas konstatavo, kad draudimas naudoti teisinius pavadinimus atitinkamų kategorijų reikalavimų neatitinkantiems gėrimams yra numatytas įstatyme, kaip tai suprantama pagal Chartijos 52 straipsnio 1 dalį, nes jis įtvirtintas Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalyje.

Taip pat pažymėta, kad šis draudimas taikomas tik spiritinių gėrimų teisinių pavadinimų naudojimui, tačiau juo nekliudoma gaminti arba, kalbant bendriau, platinti šiame reglamente numatytų reikalavimų neatitinkančius gėrimus. Taigi jis nepažeidžia pačios laisvės užsiimti verslu esmės. Gamintojams, išskyrus turinčiuosius teisę naudoti spiritinių gėrimų teisinius pavadinimus, kliudoma tik naudoti šiuos pavadinimus, tačiau jie nepraranda teisės prekiauti savo produktais, jeigu šie atitinka galiojančius teisės aktus. Šiomis aplinkybėmis draudimas naudoti teisinius pavadinimus visiems Reglamente Nr. 2019/787 numatytų atitinkamų kategorijų reikalavimų neatitinkantiems gėrimams nepažeidžia proporcingumo principo. Šis draudimas yra proporcingas, nes juo siekiama apsaugoti vartotojus nuo rizikos būti suklaidintiems dėl produktų sudėties, taip pat apsaugoti džino gamintojus, kurie laikosi Europos Sąjungos teisėje nustatytų reikalavimų, nuo nesąžiningos konkurencijos.

Teisingumo Teismas išaiškino, kad Reglamento 2019/787 10 straipsnio 7 dalis turi būti aiškinama taip: pagal ją draudžiama naudoti pavadinimą „nealkoholinis džinas“ pateikiant ir ženklinant nealkoholinį gėrimą, nes šis netenkina šio reglamento I priedo 20 punkto a ir b papunkčiuose įtvirtintų reikalavimų, taikomų spiritinių gėrimų, atitinkančių teisinį pavadinimą „džinas“, kategorijai.

Nenustatyta jokių veiksmų, kurie, atsižvelgiant į Chartijos 16 straipsnyje numatytą laisvę užsiimti verslu, darytų poveikį Reglamento Nr. 2019/787 10 straipsnio 7 dalies galiojimui.

[Prieiga internete](#)
